

ENIGMA

66 ENIGMA Z

ENIGMA Z

Jim Blake

Dinamită și trotil

JIM BLAKE

DINAMITĂ ŞI TROTIL

Partea I

Plecarea

Capitolul I

Santos se lăsă pe vine la umbra unei plante de limba-soacrei, a cărei umbră geometrică semăna vag cu statuia lui Buddha cu braţele depărtate. În magazinul alăturat, singurul din Chimihuaca, ceilalţi făceau tărăboi.

Lui Santos îi displăceau beţiile colective la care participa, înainte de a o întâlni pe Consuelo Requena. Aceasta se petrecuse într-o seară asemănătoare; o seară luminată de stele vii, a căror strălucire părea mai intensă în contrast cu linia întunecată a culmilor Anzilor. Santos se îmbuibase cu alcool împreună cu ceilalţi mineri, nu pentru că i-ar fi plăcut — la douăzeci de ani, nu avea cum să-i placă acea poşircă infectă, preparată din ferment de cactuşi —, ci pentru că era un mijloc de a evada din cotidian. Ziua, mai era cum era, datorită muncii extenuante din mină, dar atunci când umbra violacee a serii se lăsa peste Cordilieri, ascunzând văile sub o manta groasă, toţi erau cuprinşi de nelinişte. Era clipa în care li se arăta întreaga grozăvie a situaţiei lor.

Aparţineau clasei de jos. Îşi petrecuseră tinereţea mediocră şi fără mari evenimente în satele albite de soare, într-o zi, responsabilii cu angajarea în mină le oferiseră contracte atrăgătoare. Aceştia le spuseseră că, dacă extrăgeau argint din sol, îşi vor avea partea lor. Santos semnase ca şi ceilalţi, atras

de sumă, fără a acorda atenţie clauzelor. Aflase între timp că nu trebuia să fie atent la suma pe care urma să o primească, ci la virgulele perfide. Când îl recitea pe al lui — cu capul limpede —, descoperea o grămadă de detalii care înainte îi scăpaseră. Părea scris în altă limbă. O limbă cu care se familiariza încetul cu încetul, descoperindu-i nuanţele. Se menţiona, spre exemplu, că semnatarul se angaja să nu părăsească Chimihuaca pe durata contractului şi că, dacă va fi debitor exploatării la expirarea acestuia, trebuia obligatoriu să încheie altul. Cel care întocmise acest text ştia el ce ştia. Când se aflau sus, în căsuţele mizerabile, departe de familii şi de alte femei, în afara prostituatelor care le erau aduse o dată pe lună, cădeau pradă gândurilor negre. Atunci, se duceau la bazar şi mai ales la cârciumă, două firme alăturate Companiei, deschise aici pentru a le lua cu stânga ceea ce casierul de la mină le dăduse cu dreapta.

Banii se scurgeau din buzunarele lor fără să-i poată opri. Când se terminau, li se aproba un avans, apoi altul, şi aşa mai departe, până când contul lor devenea la fel de încurcat ca şi combinaţia unui seif. Apoi, erau obligaţi să semneze alt contract. Şi viaţa continua astfel timp de şase sau şapte ani pentru cei mai rezistenţi. După aceea, oamenii erau total epuizaţi şi mina îi arunca înapoi în vale, aşa cum marea scoate la ţărm epavele.

Santos urmase acelaşi drum. Băuse poşircă şi se dusese la fetele venite cu caravana de la Gazipo. Şi, într-o seară, când ieşea din cocioaba sa, în burniţă, cu capul învârtindu-i-se, îi trecuse pe dinainte Consuelo, soţia maistrului de la mină, şi îl privise. Deşi era beat, Santos resimţise un şoc.

A doua zi, în loc să intre în magazin, se postase în mijlocul drumului, sperând să o întâlnească din nou. Dar Consuelo nu ieşea prea des. Soţul ei se temea de mineri şi aproape că o sechestrase în conac. Atunci Santos începuse să dea târcoale casei maistrului şi, timp de ore întregi, privise dincolo de storuri silueta femeii care se mişca prin casă.

Revenise şi serile care urmaseră, fără a spera ceva, fără a avea un scop anume, ca şi cum s-ar fi dus la cinema pentru a-şi omorî timpul. Şi dreptunghiul ferestrei reprezenta un fel de ecran magic. Zilnic, pe el se derula un spectacol de umbre chinezeşti. Umbra firavă şi armonios alcătuită a doamnei

Requena. Cea atletică a lui Domingo, soţul ei. Un tip grosolan, cu mustăţi pe oală, fără inimă. Se credea patronul tuturor. De altfel, îşi permitea acest lucru, pentru că cel adevărat trăia la Paris, unde îşi cheltuia miliardele pe care minerii le smulgeau cu trudă din pântecele Anzilor. Santos văzuse fotografia lui *señor* Malal într-o revistă ilustrată. Acesta era îmbrăcat în smoching, sărutând mâna unei vedete de cinema. Santos îşi spusese în sinea lui că Malal cheltuise în acea seară mai mulţi bani decât câştigase el de când venise în Chimihuaca.

Într-o noapte, maistrul ieşise din casă pentru a merge să vadă fetele. De fiecare dată, când acestea soseau la sfârşitul zilei, el se ducea acolo, sub pretextul că trebuie să verifice cum se instalaseră fetele.

Aşadar, în acea noapte, Santos îl văzuse plecând. Fără a mai sta pe gânduri, tânărul bătuse la uşă. Nu răspunsese nimeni. Intrase. Consuelo se afla în sufragerie. Asculta discuri şi nu îl auzise. Pick-up-ul cânta o melodie tristă, pe care Santos nu o cunoştea.

Rămăsese mut de admiraţie în faţa tinerei femei. Era brunetă, desigur, avea părul lins şi strălucitor, dar pielea sa nu era colorată ca cea a altor fete, ci mai degrabă palidă. Fără a fi albaştri, ochii ei erau limpezi. O femeie deosebită!

Când îşi dăduse seama de prezenţa lui Santos, nu strigase şi nu tresărise. Abia dacă încruntase uşor din sprâncene, după care surâsese vag. Înţelese că ea îl recunoscuse şi că între ei exista deja un fel de complicitate confuză.

În acea seară nu rostise nici un cuvânt. Santos rămăsese timp îndelungat în cadrul uşii, cu mâinile sale aspre deschizându-se şi închizându-se încetişor, la capătul braţelor musculoase.

Consuelo ştia că tânărul era fericit astfel şi înţelesese.

De această dată, Santos nu se dusese să vadă fetele, deşi prietenul său Oruro îi spusese că printre ele se afla şi o blondă „neplatinată”.

Plecase după un timp, datorită unui zgomot de afară, care putea să fie lătratul unui câine.

Două zile mai târziu, se întâlnise din nou cu femeia. Se tăiase la muchia palmei într-o piatră ascuţită şi se dusese la infirmerie. Doctorul nu era cu adevărat medic, ci un fel de

infirmier morocănos, care bea alcool de 90 de grade din farmacia sa şi care aplica pe răni unguente dintre cele mai ciudate. Acesta nu se afla aici la venirea lui; dimpotrivă, se întâlni cu Consuelo. În mod curios, prima reacţie a tânărului fusese teama. Se temea de soţia maistrului, deoarece venea de la mină şi era murdar. Sudoarea desenase şănţuleţe negre pe faţa sa arămie şi îşi dădea seama că miroase urât. Dar Consuelo înaintase spre el, zâmbindu-i.

— Doctorul se află la Gazipo.

Ea îi spălase rana şi i-o pansase.

Parcă fusese un vis. Nu simţise nimic în afara gustului acru al fricii care îi pulsa în tâmple. Îşi amintise apoi cât de frumos mirosea Consuelo şi că avea degete lungi, cu unghii roz, nelăcuite.

Da, un vis. Nu rostiseră nici un cuvânt, abia dacă se priviseră, şi gesturile lor păreau ireale. Acestea le exprimau fericirea, pe care o degustau ca pe o muzică numai de ei auzită..

„Un mister”, îşi spunea Santos.

Nu se mai gândea la muncă, la trecut, cu atât mai puţin la viitor. La urma urmei, cei care fumau ţigări cu marijuana căutau senzaţii ca cele pe care le resimţea el. Iar farmecul lor provenea din faptul că erau confuze.

*

* *

Stătea sub cerul liber. În cârciumă, febra creştea. Geniştii de la mină furau dinamită pe care o amestecau în blestematul de alcool. Băutura îi înnebunea şi, uneori, uşa cafenelei se deschidea pentru a lăsa să treacă un om în agonie, urlând, dând din picioare, spumegând. Camarazii îl târau de mâini şi de picioare pe drumul pietros până la adăpătoarea catârilor, în care îl aruncau îmbrăcat.

Lucra de doi ani la Chimihuaca şi abia acum îşi dădea seama că viaţa sa era un iad.

În vale, conacul strălucea în întuneric. Fâşiile de lumină din sufragerie, ce se filtrau prin storurile californiene, îl captivau. Muzica pick-up-ului îmbălsăma noaptea tropicală.

Era aceeaşi melodie pe care „ea” o asculta în noaptea în

care intrase în casa lui Raquena.

Nu putea să se ducă la Consuelo în acea seară, deoarece maistrul era acasă; dar nu avea importanţă. Importantă era doar senzaţia ameţitoare de a şti că ea era acolo, aproape de el, frumoasă şi tăcută. Şi ea se gândea la el, după cum şi el se gândea la ea. Ceea ce simţea era un miracol al vieţii, poate cel mai mare miracol.

Muzica încetă. Santos nu realiză imediat acest lucru, deoarece melodia răsuna încă în mintea sa, aşa cum subzistă strigătul de moarte al unui om, mult timp după ce acesta a tăcut în noaptea eternă şi rece a morţii.

Insectele nocturne zumzăiau asurzitor. Santos se ridică, vrând să plece. În timp ce se îndepărta, o văzu pe Consuelo ieşind din casă şi alergând spre el. Tânărul se opri derutat. Era prima dată când soţia maistrului proceda astfel. O privi venind, tulburat, spunându-şi că femeia înceta să mai fie un vis, pentru a deveni tulburător de reală.

Peste puţin timp îi va vorbi, îi va spune ceva concret, iar el va fi obligat să-i răspundă. Şi, brusc, i se făcu teamă, ca în ziua în care o întâlnise la infirmerie.

Când ajunse înaintea lui, Santos văzu că ochii tinerei femei străluceau ca cei ai unei sălbăticiuni.

Rămase în aşteptare, înfrigurat şi neclintit ca o stană de piatră. Aştepta această clipă încă din prima seară; ştia că se va întâmpla astfel încă de la prima privire pe care i-o aruncase Consuelo.

Încremenise în faţa acestei realităţi atât de mult dorite, îşi recunoştea visul, fapt care îi dădea o inexplicabilă senzaţie de disperare.

— Maistrul doarme, spuse ea simplu, ca şi cum el ar fi aşteptat o explicaţie.

Santos dădu uşor din cap. Înţelegea. Înţelegea totul ‒ Requena sforăia ostenit, după ce băuse două sau trei pahare de whisky, apoi muzica pick-up-ului, divanul... Femeia îl simţise aşteptând, aşa cum vitele simt coioţii dând târcoale. Noaptea ca de smoală se îmbina perfect cu muzica. Când acul pick-up-ului se oprise, ea părăsise confortul dulceag al pernelor şi al conacului, dând ascultare instinctului ei de femelă.

— Mă numesc Consuelo, adăugă ea.

Santos aprobă cu un gest abia perceptibil.

Îi cunoştea numele din prima oră după ce sosise la mină.

Toţi bărbaţii din Chimihuaca, sat fără femei, repetau în taină numele ei. Şi iată că visurile tuturor deveneau acum realitate. Ea continuă fără a-l privi: — Iar tu te numeşti Santos.

— Da.

Femeia zâmbi încântată, ca şi cum prenumele lor conţineau un mesaj.

Planta de limba-soacrei, la tulpina căreia Santos se aşezase la pândă, semăna cu un imens candelabru bisericesc.

Acele sale ascuţite străluceau sub razele lunii.

— Am stat aici, spuse Santos.

Dar femeia nu percepu sensul pueril al cuvintelor. Ea îi privea ţintă cămaşa. O cămaşă roşie, cu dungi verzi, pe care tânărul o cumpărase de la americani. Ea ezită, fascinată de pectoralii însoţitorului său. Minerul nu schiţă nici o mişcare. Ea întinse o mână tremătoare spre el şi degetele sale încercară să desfacă un nasture de la cămaşă. Santos închise ochii. Mâna care se strecură prin răscroiala cămăşii era răcoroasă ca o adiere. Ea alunecă uşor peste pielea înfrigurată şi se opri în locul în care inima lui se simţea bătând cel mai tare. Santos era ca un vânător la pândă. În copilărie, vâna uneori iguane printre stânci. Stătea nemişcat ore întregi, fără a-i păsa de soarele arzător. Din când în când, vedea ivindu-se câte o şopârlă albastră, cu solzii zbârliţi, şi abia se abţinea să nu arunce piatra, deoarece vroia să prindă numai iguane. Dar acestea treceau atât de repede prin faţa lui, încât trebuia să aibă reflexe foarte bune pentru a le identifica şi a le lovi. În acele clipe, tensiunea era atât de mare, simţurile i se ascuţeau într-atât, încât simţea iguana înainte ca micul monstru cu ochi de diavol să apară.

Atunci, mâna se ridica singură, iar piatra ţâşnea cu un şuier, în nouă din zece cazuri, piatra atingea iguana în vintre.

Animalul începea să se zvârcolească cu măruntaiele ieşite, şi Santos, încântat şi înfricoşat totodată, alerga să îi dea lovitura de graţie cu un băţ.

Ceea ce simţea în acele momente, în care Consuelo îi „asculta” inima bătând cu vârfurile degetelor, semăna cu senzaţiile vânătorului de iguane. Trebuia să treacă la atac doar într-un anumit moment. Putea să rateze acest moment cu o secundă mai devreme sau mai târziu. Ştia acest lucru. Santos

cunoştea multe lucruri a căror existenţă majoritatea oamenilor nici măcar nu o bănuia. Dobândise un fel de experienţă premonitorie a acestei clipe.

Soţia maistrului era cea mai rapidă dintre iguane. O iguană pe care ar fi săgetat-o cu privirea, nu cu pietre.

O iguană pe care nu dorea să o ucidă, ci să o captureze.

Mâinile i se întinseră spre talia suplă a femeii. Cunoscu până în cel mai mic detaliu acest corp frenetic. Santos o strânse la piept cât putu de tare. Îşi simţea întregul trup tremurând.

— Dă-mi drumul! Dă-mi drumul, câine! spuse ea rapid.

Vorbea încet, dar lui Santos i se păru că strigase.

Rămase încremenit de uimire. O ţinea în continuare strâns lipită de el, fără să-şi dea seama ce face; atunci, desprinzându-se rapid, ea îşi eliberă braţele, şi Santos abia avu timp să închidă ochii pentru a se feri de cele zece unghii ascuţite care îi zgâriau obrajii. O jerbă de foc îi străbătu faţa de sus în jos. Santos scânci ca un copil.

Când deschise ochii, văzu silueta femeii îndepărtându-se grăbită în direcţia bungalow-ului. Tânărul îşi duse neîndemânatic mâinile la faţă. Se simţea groaznic de rău.

Zgomotele nopţii erau acoperite de bătăile inimii sale. În pieptul său, se auzea un clocot asurzitor, asemănător celui făcut de pâraiele iuţi de munte, umflate de ploi.

În cele din urmă, începu să alerge spre casă.

Capitolul II

Era casa cea mai îndepărtată de sat. Pereţii erau din scândură, iar acoperişul din carton impregnat cu gudron. Căsuţa fusese construită - la fel ca celelalte - pe mici piloni din ciment, pentru a împiedica inundarea acesteia de ploile torenţiale ce se abăteau uneori asupra muntelui. Avea doar o cameră în care locuiau trei persoane. Paturile înguste erau aliniate ca la spital, având între ele aceeaşi distanţă.

Mobilierul mai era alcătuit dintr-o masă, trei scaune, o sobă veche şi câteva cuiere din nichel, pe care îşi puneau hainele. Santos urcă precum un nebun treptele ce se cutremurau sub paşii săi şi împinse uşa cu umărul. Oruro şi Aleichu dormeau după ce se îmbibaseră cu alcool, sforăind atât

de tare, încât pereţii subţiri se cutremurau. Tânărul apăsă pe comutator. Un bec simplu atârna de tavan. Firul electric servea de gherghef păianjenilor, iar lumina pe care acesta o răspândea amintea de cea din mormintele de seamă din cimitirul din Gazipo.

Pe un perete, se afla o oglindă cumpărată de Santos din bazar. Se duse să se uite în oglindă şi văzu cu spaimă că unghiile doamnei Requena lăsaseră zece dâre adânci pe figura sa cu trăsături regulate. Unghiile femeii aproape că îl desfiguraseră. De ce se comportase într-un mod atât de absurd? De ce zile întregi îl privise cu tandreţe? De ce îi zâmbise în seara în care îndrăznise să intre în casa ei? De ce, mai adineaori, venise răspunzând parcă unei tainice chemări şi îşi strecurase tandru mâna pe pieptul lui? Cum putea să aibă o mână atât de uşoară asemenea gheare şi de ce se folosise de ele o femeie atât de minunată?

Dintr-odată, el, care înţelegea totul şi pe care nimic nu îl surprindea, încetase să mai înţeleagă ceva.

Picături de sânge apăruseră de-a lungul zgârieturilor. Pe alocuri, erau de mărimea unui bob de grâu, dar nu curgeau, semănând cu nişte lacrimi izvorâte dintr-o mare durere.

— Ce-ai păţit?

Se întoarse. Oruro nu mai sforăia. Sprijinit într-un cot, îl contempla clipind din ochi.

Santos bâigui:

— Vezi prea bine.

Prietenul său vedea. Se ridică în şezut, în patul mizerabil. Oruro dormea dezbrăcat, iar pielea de pe umerii săi aveau sclipiri de bronz în lumină lămpii.

Santos simţi îndemnul să-i spună totul, dar se abţinu în ultima clipă. Poate că nu din galanterie sau prudenţă, ci pentru că totul era atât de nemaipomenit, de incredibil.

— Nu ştiu.

— Cum nu ştii?

— O fiară.

— Care fiară?

Oruro se ridică din pat, fără a încerca să-şi ascundă goliciunea şi se apropie de prietenul lui pentru a-i examina rana îndeaproape.

— O fiară cu zece degete, spuse el edificat.

În vocea lui se simţea sarcasmul. Întinse un deget gros, murdar, spre faţa în flăcări a lui Santos, care se dădu înapoi, înfricoşat.

— Nu mă atinge, mă doare!

Oruro era mai scund decât el şi avea o faţă rotundă şi lată, de tip mongoloid. Ochii îi erau mai înguşti decât ai lui. Sau mai bine spus ochiul, deoarece era chior. Se întâmplase demult. Accidentul se petrecuse cu zece ani în urmă, în vale. Oruro căzuse peste un cactus centenar (se numea astfel pentru că se spunea că înfloreşte o dată la o sută de ani). Un ac îi intrase în ochi. În ziua în care semnase contractul la mină, îşi pusese ochelari de soare pentru a-şi ascunde infirmitatea. Acum însă blestema acea clipă.

Ochiul spart semăna cu o cicatrice, iar celălalt privea fix, ca şi cum ar fi fost de sticlă. Oruro privea ţintă figura răvăşită a lui Santos şi dădea din cap ca cineva care încearcă să înţeleagă.

— Ce fel de fiară are zece degete? spuse el.

Santos ridică din umeri.

— Nu contează.

— Te-ai dus la fete, e ultima lor seară aici!

— Da, aşa e, murmură Santos obosit, bucuros că prietenul său găsise singur răspunsul.

— Care dintre ele te-a zgâriat?

— Nu ea, cealaltă, spuse Santos pus pe ceartă.

— Povesteşte!

Santos suspină. Oruro era un băiat de treabă, cu multe calităţi, dar şi cu un mare defect - curiozitatea.

Începu să-i debiteze o poveste plauzibilă pe tema propusă de prietenul lui.

— Am fost cu fata aceea înaltă, cu cercei în formă de inimă.

— Maria?

— Da. Îşi lăsase geanta deschisă şi am văzut înăuntru o bancnotă de zece bolivari. Am luat-o în glumă. Ea a crezut că voiam să fur şi s-a repezit la mine.

— Şi chiar nu intenţionai să păstrezi banii? Întrebă Oruro.

Santos îl privi dispreţuitor.

— Asta crezi tu despre mine, Manuel? Mă crezi în stare să fur de la o prostituată?

Oruro se întoarse în pat după ce băuse un ulcior de apă stătută dintr-o găleată de plastic.

— O prostituată rămâne o prostituată, spuse el! A furat destul de la noi.

Apa sclipea în barba sa deasă.

— Spală-ţi rănile, Santos, şi hai la culcare, mi-e somn.

Arătă spre Aleichu, al cărui trup mare, tolănit în patul prea îngust, amintea de o broască gigantică.

— Spre deosebire de el, eu am somn uşor.

Aleichu era unul dintre cei pe care mina urma să-i evacueze peste puţin timp. Acesta lucra de cinci ani în Chimihuaca şi, cu ceea ce băuse el drept dinamită în acei cinci ani, putea fi aruncat în aer un cartier întreg din La Paz.

Santos dădu ascultare sfatului prietenului său cu care împărţea soarta fără noroc. Îşi dădu cu apă pe răni, ceea ce nu făcu decât să-i sporească durerea, se dezbrăcă rapid şi se întinse pe salteaua veche.

Nu putea să adoarmă. Pânza de păianjen de pe tavan strălucea în razele lunii. Dumnezeule, cât de greu îi venea să înţeleagă ce se întâmplase în acea seară!

Duse cu evlavie mâna la piept, spre locul în care îl atinsese Consuelo. Dorea să restabilească contactul cu fiinţa ei, să uite zgârieturile, să îşi amintească doar mângâierea suavă. Dar mâna lui de miner era murdară, plină de cicatrice şi mai aspră decât blana unui animal. Vraja se risipise. Santos îşi spuse că doamna Requena nu îl iubea. Cuvântul dragoste nici nu-i trecuse prin minte până atunci şi iată că, acum, îi apărea ca o interdicţie.

Tânărul avea senzaţia că se scufundă într-o apă otrăvită.

Adeseori, dăduse peste băltoace ascunse în tufişuri de cactus. Apa lor clocită era verzuie pe margini, neagră în mijloc, iar pe suprafaţa lor pluteau ghirlande de lămâi. Mici gâze negre se afundau cu repeziciune în adâncurile tainice, la apropierea lui. Tânărul metis compara aceste băltoace cu moartea. Ele exercitau asupra lui aceeaşi atracţie perfidă, îi inspirau aceeaşi teamă infinită. Se apleca deasupra lor parcă vrăjit şi îşi contempla îndelung figura în ochiul de apă clocită. Se mira de fiecare dată cum de nu se îneca în ele. Groaza pe care i-o inspirau acele bălţi era atât de intensă, atât de fascinantă, încât nu credea că va scăpa viu de sub vraja lor.

— De ce nu dormi? întrebă Oruro. Agasant mai eşti!
— Dar nu mă mişc şi nici nu vorbesc, obiectă Santos.
— Nu, dar oftezi ca o femeie. Te îngrijorează cum o să arăţi? N-ai nici un motiv. În patru zile nici nu o să se mai cunoască.
Oruro se ridică şi scotoci după o ţigară în buzunarul hainei sale agăţate într-un cuier. Înjură împotriva somnului întrerupt. Băuse puţin, destul pentru a se enerva, dar nu suficient pentru a adormi. Vârful luminos al ţigării începu să descrie arabescuri incandescente în întuneric.
— Şi apoi, continuă Oruro, după un moment, la ce bun să fii chipeş în acest loc blestemat? Pe cine vrei să seduci în acest ţinut nenorocit? Prostituatele de două ori pe lună, iar în restul timpului, liliecii. Dar liliecii sunt orbi. Iar eu, care sunt chior, te asigur că îi invidiez. E o binecuvântare să fii orb în Chimihuaca. O adevărată binecuvântare cerească.
Îşi făcu cruce cu mâna în care ţinea ţigara. Pentru o clipă, o cruce luminoasă dăinui deasupra patului său.
Santos îşi simţea sufletul greu. I se părea că murise şi că frigul îl cuprindea ca apa perfidă a bălţilor.
De ce sărise Consuelo să îl zgârie ca o panteră turbată? El o crezuse atât de tandră, de melancolică...
„N-am s-o mai pot vedea niciodată, îşi zise el. Niciodată! Niciodată!”
După o clipă, Oruro înjură şi sări din pat pentru a aprinde lumina.
— Tu chiar plângi, mormăi el.
Se aşeză gol puşcă pe pat, la picioarele prietenului său.
— Ce te nelinişteşte?
— Nu ştiu, minţi Santos.
— Mina?
— Poate că da.
— Ca şi pe noi toţi, spuse Oruro. Rău faci că nu mai vii pe la cârciumă. Bem, ne îmbătăm, cântăm, ne ameţim; ne ajută să rezistăm. Ce speri? Să pui bani deoparte şi să pleci de aici după expirarea celui de-al doilea contract?
Luă tăcerea lui Santos drept o aprobare. Aruncă chiştocul, vru să-l zdrobească cu călcâiul, dar îşi aminti la timp că era desculţ.
— Cât timp mai ai de tras? Douăzeci de luni?

— Douăzeci şi una, bâigui Santos.

— E mult. N-o să rezişti fără dinamită. Dovada e că deja plângi de parcă ţi-ai pierdut minţile.

Se culcă la loc după ce stinsese lumina.

— Fii drăguţ, nu mai scânci, trebuie să dorm, altfel mâine o să mă doară capul.

Şi Santos se strădui într-atât să nu mai suspine, încât sfârşi prin a adormi.

Capitolul III

Se spânzură a doua zi de dimineaţă.

Nu ca urmare a unei lungi ezitări sau a unui imbold tainic, nici din disperare, ci pur şi simplu ca urmare a unei decizii, care, pe moment, i se păru firească.

Dormise aproape normal, trezindu-se uneori, deoarece îl ardea rana de pe faţă, dar adormea buştean aproape imediat.

Când se trezi de-a binelea, Aleichu se rădea în faţa ferestrei, iar Oruro se spăla la pârâul ce trecea prin spatele casei, cântând în gura mare.

Camera cu cele trei paturi nefăcute duhnea a sudoare.

Santos îşi spuse că era lugubră şi că nu va mai putea locui în ea.

— Ce faci, leneveşti? întrebă Oruro, întorcându-se de la pârâu, cu un prosop pe umărul gol.

Picături de apă se scurgeau din părul lui, iar în cameră se răspândi o undă de prospeţime.

Aleichu nu scoase nici o vorbă, din trei motive. Mai întâi, pentru că se rădea, apoi pentru că era mahmur după beţia din ajun, şi, în fine - acesta fiind de fapt motivul cel mai puternic -, pentru că nu era vorbăreţ de felul lui.

Duminica, stătea ore întregi în cameră, aşteptând venirea nopţii pentru a merge la cârciumă. Privirea sa întunecată, verde-albăstruie, părea să contemple tot timpul lucruri stranii. Uneori, când bea prea multă dinamită, avea crize înspăimântătoare, în timpul cărora spărgea tot ce întâlnea în cale. Colegii lui de cameră erau obligaţi atunci să îl doboare pentru a-l potoli. Toată lumea din Chimihuaca ştia că Aleichu îşi petrecea ultimul an la mină. Era dator vândut, la fel ca aproape toţi ceilalţi, dar conducerea minei obişnuia să anuleze datoria şi

să îl trimită în vale, unde minerul vegeta un timp, după care era închis într-o închisoare sau într-un azil, căci nimeni nu se îndoia că va omorî pe cineva în timpul crizelor de beţie.

Întrucât Santos părea să nu fi auzit, Oruro îl scutură de picior.

— Sus! Sirena a sunat deja o dată.

Santos auzise şi el. Nici cu sunetul sirenei nu reuşise să se obişnuiască. Era un sunet inuman şi, de fiecare dată, tânărului i se părea că o mână sadică îi străpungea timpanul cu un sfredel.

— Nu vin, spuse el.

Oruro, care îşi ştergea părul cu prosopul murdar, se opri.

Aleichu se întoarse, cu aparatul de ras în mână, cu un obraz săpunit, cu celălalt crestat, deoarece mâna îi tremura.

— Ce-ai spus?

— Am spus că nu merg. Că nu mai cobor niciodată în mină. S-a terminat cu mineritul.

Aleichu avea un tic ciudat, care îi contracta spasmodic un obraz.

— Nesăbuitule! spuse el.

Venind de la el, exclamaţia avea un înţeles deosebit.

Unicul ochi al lui Oruro exprima nelinişte. Cicatricea orizontală care îi ţinea loc de ochi nu fusese niciodată atât de roşie ca în acea dimineaţă. Picăturile de apă care nu se uscaseră încă păreau lacrimi de sânge.

— Ce-ai păţit? întrebă el. Eşti bolnav?

Santos privi pe fereastră. Stătea cu capul rezemat pe braţe. Văzu muntele din granit, ale cărui stânci luceau în soare, cerul albit de caniculă, şi se simţi cuprins de dorinţa de a muri.

În acea dimineaţă, imaginea radioasă a femeii iubite era cu totul alta. O considerase o madonă. Timp de zile şi nopţi întregi, se gândise cu dragoste la această fiinţă supranaturală şi iată că, deodată, aflase că nu era decât o tigroaică pe care nu ştiuse cum să o îmblânzească.

— Da, spuse el. Poate că sunt bolnav.

— Ai febră?

— Da, poate că am febră.

— Te doare?

— Cred că da.

— Ce?

— Nu ştiu exact; tot corpul.

Aleichu arătă spre figura lui zgâriată.

— Cine ţi-a făcut asta?

— O prostituată, îi explică Oruro. O prostituată care nu are simţul umorului.

Aleichu nu vizitase niciodată fetele ce veneau, lunar, în convoi. Alcoolul îi era suficient. Se spunea că era impotent şi, de fapt, semăna oarecum cu un eunuc trist.

— Ţi-a făcut-o, spuse el fără răutate, dar cu convingere. Aşa sunt toate femeile. Le admiraţi gura, sânii, fesele, dar nu observaţi că au şi gheare. Ce mai, ţi-a făcut-o!

Termină să se radă. Afară, se auzeau paşii minerilor care mergeau la lucru. Sirena răsună încă o dată pentru a-i grăbi pe cei care întârziaseră.

— Vrei să chem doctorul? întrebă cu solicitudine Oruro.

— Nu.

— Când va striga prezenţa, maistrul se va supăra.

— Să se supere, spuse Santos resemnat.

— Au mai lipsit patru oameni săptămâna trecută.

Efectivele se diminuează.

— Puţin îmi pasă. Argintul stă bine acolo unde se află, spuse Santos.

Se gândi la pepitele care zăceau de mii şi mii de ani în solul arid al Cordilierilor. În acea dimineaţă, gândul că erau extrase i se părea un sacrilegiu.

Aleichu ieşi fără a rosti un cuvânt, fără a-l privi, cu paşi nesiguri şi apăsaţi, ca de beţiv.

Oruro se îmbrăcă cu o cămaşă şi îşi strânse cureaua cu un gest sec.

— Greşeşti, spuse el. Ai intrat în horă, trebuie să joci. Şi eu mai am de tras douăzeci de luni. Am venit aici acum patru ani; sunt dator vândut contabilului; ştiu că voi mai rămâne ani întregi şi că voi pleca pentru a crăpa în satul meu, unde şi aşa se moare de foame. Şi eu, Santos, aş vrea să zbor peste munţi până la mare, unde găseşti din belşug fructe şi peşte. Dar ştiu că nu se poate face nimic. Acum, mă duc... Greşeşti că nu vii, asta e!

Ridică din umeri şi scoase o ţigară din buzunar. O aprinse înainte de a ieşi. Era prima ţigară din acea zi şi, prin urmare, cea mai delicioasă.

*

Santos savură singurătatea. O aşteptase aşa cum un bolnav aşteaptă injecţia care îi va înlătura durerea. Braţele îi amorţiseră sub cap. Se uită împrejur după ceva de care să atârne frânghia.

Ştia ce funie va folosi. Totul era deja plănuit în mintea sa. Acea funie servise la împachetat. În pachet se aflase un costum nou, de în, pe care îl cumpărase cu două luni în urmă din bazar, pentru a arăta bine când se ducea la prostituate. Oare bănuise neguţătorul atunci când legase cutia, când făcuse noduri şi bucle complicate că aceasta va servi la uciderea unui om? Comerciantul participa astfel, fără să ştie, la o sinucidere... Cât de ciudat... Comerciantul era mulţumit că vânduse un costum, că îl ambalase... şi, în acelaşi timp, în mod inconştient, era un criminal...

La ce fusese bun pachetul, pentru numele lui Dumnezeu? Bazarul se afla la o sută de metri de casa lui Santos şi ar fi putut prea bine să care costumul sub braţ. Ambalarea nu avea nici un rost. În loc să taie sfoara cu cuţitul, Santos se străduise să dezlege fiecare nod în parte, fără să se enerveze că vânzătorul le făcuse prea strâns. Funia se afla într-o cutie de mate{1}, făcută sul. Santos o deplie. Era suficient de lungă şi de rezistentă pentru a-i suporta greutatea.

Încercă să-şi amintească cine era prima persoană care îl învăţase să facă un nod marinăresc. Nu îşi aminti. Îi păru rău, deoarece ar fi vrut să treacă în revistă persoanele care contribuiseră inconştient la moartea sa. Tatăl lui? Era posibil...

Bătrânul trăia încă, la o altitudine mică, într-o cocioabă de la periferia oraşului Cochabamba. Îşi imagină cum, în ziua în care i se va aduce la cunoştinţă moartea fiului său, va încrunta din sprâncene în efortul de a-şi aminti care dintre ei. Avusese foarte mulţi copii. Soţia sa murise din cauza naşterilor.

Dar de ce putea să lege funia? Tavanul din carton gudronat era subţire ca o foaie de hârtie, iar ulucile din lemn, care îl susţineau, nu ar fi suportat nici măcar greutatea unei pisici. Îşi coborî privirea. Era oare atât de dificil să se spânzure? Cercetă clanţa uşii. Cu puţin efort, aceasta putea

reprezenta soluţia ideală.

Se aşeză pe pat suspinând, îşi pocni degetele şi îşi netezi pantalonul, căci dorea să moară într-o ţinută decentă. Luă apoi funia din cutia de fier. O căută printre alte obiecte lipsite de importanţă. Rămase surprins de subţirimea ei, deoarece şi-o amintea mai groasă. Dar după ce exercită mai multe tracţiuni asupra nodului, se linişti; funia era făcută din cânepă rezistentă.

La câteva sute de metri depărtare, doamna Requena făcea probabil baie. Avea o adevărată sală de baie cu o cadă, un duş şi cu un aparat de încălzit apa. Desigur că nici nu se mai gândea la incidentul din ajun. El nu era decât un puşti, un puşti melancolic, cu reacţiile unui copil. Se va tolăni apoi pe perne, în timp ce, în mină, oamenii asudau sub pământ, atacând solul cu târnăcoape pe care frumoasele ei braţe nu ar fi putut să le ridice. Va asculta apoi muzică americană. De ce oare îi plăcea într-atât muzica acestor cântăreţi de culoare, care amintea despre o durere pe care Santos nu o înţelegea?

Legă un capăt al frânghiei de clanţă, tăie o bucată de la celălalt capăt şi făcu un nod marinăresc. Bucata de funie tăiată se afla pe podea. O luă şi improviză „cătuşe”, făcând alte două noduri marinăreşti la fiecare extremitate. Îşi trecu pe după gât primul nod - cel de la funia legată de clanţă - şi îşi strecură încheieturile mâinilor prin nodurile celeilalte frânghii şi trase pentru a le strânge. Îi mai rămânea de îndeplinit doar ultima fază a operaţiunii. Se lăsă pe vine, cu călcâiele lipite de uşă şi se aruncă înainte.

Simţi în zona gâtului ceva ca o lovitură puternică de bici. Apoi văzu numai roşu în faţa ochilor. Nu era o senzaţie neplăcută. Era chiar voluptoasă. Santos nu se mai gândi la viaţă, nici măcar la moarte. Sfârşitul îl captiva ca cel mai interesant dintre spectacole.

Senzaţia de roşu se intensifică, zgomotele se amplificară, nemaiputându-se distinge unele de altele. I se părea că viaţa este o plajă de care se îndepărta cu repeziciune, pentru a se cufunda într-o mare de aburi.

Nu se mai simţise niciodată atât de bine.

Şi când se gândea că oamenii printre care trăia erau obligaţi să bea dinamită amestecată cu alcool pentru a trăi asemenea senzaţii, pentru a evada din realitate!

Simţi cum îl cuprinde mila pentru soarta lor.

Sirena de la mină anunţă începerea lucrului. Vagonetele se puseră în mişcare, odată cu lifturile pentru mărfuri.

La Paris, un miliardar dormea într-un pat moale, după ce dăduse instrucţiuni omului său de afaceri, pentru a doua zi, privind tranzacţiile bursiere referitoare la minele sale de la Chimihuaca.

Capitolul IV

— Magunillas!

— Prezent!

— Suarez!

— Prezent!

— Oruro!

— Prezent!

— Tobija!

Se făcu linişte. În aerul încărcat de particule roşii de praf, bâzâiau insectele.

Vocea contramaistrului reluă, pe un ton mai ridicat:

— Tobija!

— Este bolnav, spuse Oruro.

Contramaistrul avea părul cârlionţat pe frunte, riduri adânci, pline de praf, şi un nas turtit, ca de boxer.

— Ce are?

— Este bolnav, se încăpăţână Oruro, care nu voia nici în ruptul capului să fie mai explicit.

Contramaistrul făcu o cruce în dreptul numelui lui Santos şi continuă să strige prezenţa. După ce termină, se duse în biroul maistrului, care era decorat cu o reclamă imensă pentru Coca-cola. reprezentând o. frumoasă americancă blondă, în costum de baie, aşezată pe capota unei maşini Mercury.

Când contramaistrul intră servil, Requena tocmai urmărea prin binoclu o lamă ce sărea din stâncă în,stâncă.

— Ce este? întrebă el, nedezlipindu-şi privirea de binoclu.

— Iar lipseşte unul, domnule maistru... Unul bun!

Requena se întoarse. Era înalt,- puternic, cu trăsături dure. Nu era rău, dar privirea îl desfigura. Se străduise să adopte acea privire pentru a-şi impune autoritatea. Reuşise atât de bine, încât nici măcar în clipele de odihnă expresia dură nu

îl părăsea.

Nu avea mari aspiraţii, dar era şiret şi îşi făcuse o situaţie prin voinţă şi prin mârşăvii.

— Care dintre ei? întrebă el.

— Tânărul Tobija; cel care are o figură de arhanghel...

— Cine a spus asta?

— Domnul doctor. Aşa crede el.

— Acest sărman bătrân care plânge doar când aude sunetul chitarei... bombăni Requena.

Revenind la ceea ce îl interesa, întrebă:

— A plecat Tobija?

Se întâmpla uneori, mai ales la început, să mai fugă câte un miner; cadavrul său era găsit mai apoi în Cordilieri, după ce servise drept masă vulturilor.

— Nu, nu, domnule, este bolnav.

— Măgarule! urlă Requena. De ce nu spui aşa de la început? Ce are?

— Nu ştiu! O să trimit doctorul!

Requena clătină din cap.

— Nu, mă duc eu până acolo. Vreau să văd dacă nu cumva trage chiulul. Tinerii ăştia cam lenevesc. Dacă nu ai grijă, se învaţă prost.

Cu un gest dispreţuitor îl concedie pe subordonatul său. Ventilatorul din birou împrospăta aerul cu palele sale imense. De la fereastră, maistrul putea supraveghea întregul perimetru al minei. Avea de asemenea vedere spre ghereta din sticlă a casierului, un european evadat din ocna franceză înainte de război. De ani întregi, îi treceau prin mână sume importante, dar niciodată acesta - un tip chel, cu o privire febrilă, cu craniul de culoarea fildeşului - nu sustrăsese nici cel mai mic centavo.

Requena făcu turul biroului, cu mâinile la spate. Avea un costum de în, albastru-pal” cu gulerul deschis, şi sandale din cureluşe de piele împletite. Semăna cu un profesor de educaţie fizică.

Ridică receptorul, dădu instrucţiuni personalului său şi îşi turnă un deget de whisky. În Chimihuaca, viaţa era minunată doar pentru Requena. Avea o soţie frumoasă, o casă confortabilă. Îşi făcea manichiura, bea whisky, punea să muncească peste o sută de oameni, de pe urma cărora se îmbogăţea. Mai târziu, peste zece sau cincisprezece ani,

plănuia să meargă să trăiască în Brazilia, ţara lui natală.

Voia să cumpere acolo o casă frumoasă, ale cărei ferestre să dea spre golful Rio. El şi Consuelo vor fi oameni cu vază, vor fi invitaţi peste tot şi se vor plimba doar în maşini americane.

Dădu paharul peste cap şi reflectă. Trebuia să se ducă până acasă la micul Tobija. Era un muncitor bun, rezistent, puternic, plin de iniţiative. Nu trebuia să îl lase să devină un trândav, unul din aceia care „se îmbolnăveau” din te-miri-ce.

Catârul maistrului, înşeuat, tropăia sub fereastra biroului şi fornăia mânios pentru a alunga muştele care nu-i dădeau pace. Maistrul coborî şi se duse să scoată animalul.

Evita să se deplaseze pe jos pentru a nu-şi strica imaginea.

Auzise că, în tablouri, ofiţerii erau reprezentaţi întotdeauna călare.

Avea trei catâri, unul pentru Consuelo (se întâmpla ca, duminica, să se plimbe prin împrejurimi, iar uneori mergeau până la lacul Tchico), unul pentru el şi unul de rezervă. La munte, catârul era cel mai bun mijloc de locomoţie.

Călare pe al său, înghiontindu-l cu picioarele sale puternice, traversă satul pustiu. Pedro, proprietarul magazinului, se balansa într-un fotoliu, în timp ce soţia sa mătura podeaua cârciumii. Antonia şi Consuelo erau singurele reprezentante ale sexului frumos în Chimihuaca.

Femeia era însă bătrână şi urâtă, cu părul de un galben spălăcit, cu o gură ştirbă şi cu urme de variolă. Maistrul o tolerase în mod excepţional în sat, spunându-şi că o asemenea fiinţă era asexuată. Se întâmpla totuşi ca unii consumatori „trotilaţi” să se bată pentru urâţii ei ochi urduroşi.

— Ole! strigă Pedro.

Maistrul salută grav, de sub pălăria sa de paie, americană, împodobită cu o eşarfa lată, în carouri. El domnea peste toate. Acest ţinut, minuscul, bogat în metal preţios, nu cunoştea decât, autoritatea sa. El era regele acelui sat artificial, a cărui durată de viaţă depindea de bogăţia filonului.

Drumul pietruit şerpuia printre căsuţele întunecate. Pe alocuri, înaintea pragurilor, se vedeau rufe puse la uscat.

Rufe spălate neîndemânatic de bărbaţi. Satul ducea o lipsă acută de menajere.

Lui Domingo Requena nu îi păsa. Una dintre cele mai

frumoase femei din Bolivia îi aparţinea doar lui. În plus, îşi arogase dreptul de cuisaj{2} asupra prostituatelor care veneau lunar pentru a calma simţurile înfierbântate ale minerilor.

Ajunse în dreptul casei lui Santos şi sări cu uşurinţă de pe catâr. Nu trebuia să lege animalul. Acesta asculta doar de stăpânul său şi îl aştepta ca un câine credincios, rumegând printre zăbale plantele care creşteau în tufe sărăcăcioase.

Din casă nu se auzea nici un zgomot. Apăsă clanţa şi vru să intre, dar uşa refuză să se deschidă. Rămase surprins, deoarece în Chimihuaca, era interzisă utilizarea încuietorilor. Maistrul voia să intre în casa angajaţilor săi oricând dorea, fără nici o greutate. Lovi cu umărul şi uşa se întredeschise câţiva centimetri.

Requena zări prin crăpătură talpa unui pantof. Acesta, spre deosebire de alţi pantofi, stătea vertical, sprijinindu-se în vârf. Maistrul încruntă din sprâncene şi împinse uşa şi mai mult.

Atunci îl văzu pe Santos nemişcat, atârnând la capătul unei bucăţi de funie. Stăpânul din Chimihuaca intră, trase o înjurătură, cu mâinile în şolduri, surprins, nemulţumit, dar fără cea mai mică urmă de emoţie.

Ridică bărbia sinucigaşului cu vârful sandalei. Figura lui Santos devenise violetă; buzele aproape negre erau brodate cu spumă albă, iar limba umflată se ivea dintre dinţii săi de carnivor.

— Mizerabilul! mormăi Domingo, scoţând un briceag din buzunar. Nenorocitul!

Tăie frânghia de împachetat. Santos căzu cu un zgomot moale şi rămase într-o poziţie stranie, cu mâinile legate la spate. Requena desfăcu nodul marinăresc. Acesta îi sfâşiase pielea de pe gât, iar la ceafa, se desena un colier violet, din care curgeau picături de sânge.

Domingo îşi puse mâna pe pieptul tânărului, exact în locul unde soţia lui şi-o pusese pe a sa în ajun. Nu simţi nici o bătaie.

Maistrul lovi corpul cu piciorul, sperând parcă să îl aducă la viaţă prin acest şoc.

— Nenorocitul! repetă el.

Şi ieşi turbând de furie, lăsând uşa deschisă. În razele soarelui, zumzăiau muşte. Soseau deja la festin.

Santos nu era primul care. Îşi punea capăt zilelor. În fiecare an, după o criză de beţie, oamenii îşi anulau contractul în acest fel. În general, nu cu o frânghie, ci aruncându-se într-un puţ minier.

Maistrul galopă până la infirmerie. Medicul fuma o ţigară, întins pe masa de consultaţii. Fuma marijuana.

Domingo îşi dădu seama de aceasta după mirosul particular al fumului de ţigară.

— Am ceva treabă pentru tine, doctore! spuse el, scoţându-şi pălăria de paie.

Celălalt se ridică cu greu. Dintre toţi locuitorii din Chimihuaca, doar el şi Consuelo se bucurau de oarecare consideraţie în ochii maistrului.

— Cine, dragul meu? spuse bătrânul beţivan.

Arăta foarte vârstnic. În realitate, nu avea încă cincizeci de ani. După ce fusese alungat din multe spitale, după ce efectuase patru ani de închisoare pentru practicarea neautorizată a medicinei, eşuase la mină, unde nimeni nu se gândea să-i conteste titlurile iluzorii.

— Tobija, faimosul tău arhanghel, glumi Requena.

Nemernicul s-a spânzurat de o funie, până ce i-a ieşit limba de-un cot.

— O sinucidere!

— Da.

— La vârsta lui!

— Sinuciderea îşi are rostul doar la tinereţe, afirmă maistrul.

— A murit?

— Aşa mi s-a părut. Oricum, n-aş da un ban pentru zilele pe care le mai are de trăit. O să-ţi trimit doi dintre lucrătorii mei, doctore. Să-i pui să sape o groapă. Nu prea adâncă, mai ales la tariful lor piperat.

Maistrul ieşi, râzând de gluma sa.

*

Când cei doi gropari trimişi de Requena sosiră acasă la

Santos, acesta tocmai începea să clipească. Noii sosiţi se sprijiniră în uneltele lor şi se uitară cu gura căscată la aşa-zisul

cadavru pe lângă care se învârtea doctorul.

— Nu staţi acolo ca nişte idioţi! spuse doctorul. Ajutaţi-mă să-l duc pe băiatul ăsta până la infirmerie! Ia uitaţi-vă la el, parcă este o jucărie automată!

Într-adevăr, Santos îşi arunca spasmodic capul înainte.

Aşa reacţionează toţi spânzuraţii care sunt salvaţi la timp. Nu îşi venise pe deplin în fire, plutind încă în inconştient.

Cu faţa violacee, cu ochii injectaţi de sânge, nu mai avea expresia unui arhanghel. Începuse să scrâşnească din dinţi cu furie.

Lucrătorii de la mină îl apucară de mâini şi de picioare, aşa cum procedau cu beţivii, şi îl duseră până la infirmerie.

Doctorul venea în urma lor, destul de încet, căci îşi târa piciorul drept.

Când straniul cortegiu trecu prin faţa casei maistrului, Consuelo uda plantele agăţătoare care se iveau de după stâlpii verandei.

— Ce s-a întâmplat, un accident? îl întrebă ea pe doctor.

Beţivanul ridică din umeri.

— Un miner s-a spânzurat, dar, spre ghinionul lui, soţul dumneavoastră l-a salvat la timp.

Tânăra femeie se apropie din curiozitate. Văzu capul dat pe spate al lui Santos şi îl recunoscu imediat.

Nu spuse nimic, dar pe faţa sa trecu un nor. Doar pentru o secundă însă, astfel încât doctorul nu observă tulburarea ei.

— De ce a făcut asta? bâigui Consuelo.

Şi totuşi ea era singura care ştia motivul gestului disperat al tânărului.

Medicul ridică din umeri.

— Dumnezeu ştie ce le trece prin cap nenorociţilor ăstora! Beau atâta timp alcoolul ăla infect! Precis a făcut-o în timpul unei crize; de altfel, după cum vedeţi, s-a bătut, are toată faţa zgâriată; dacă nu cumva s-a zgâriat el singur… Alcoolul, mina, soarele şi lipsa femeilor… Hai, băieţi, mai repede, trebuie să-i dau un calmant!

Îşi continuară drumul. Capul lui Santos se legăna la câţiva centimetri deasupra solului. Din când în când, părul lui, asemenea unor şerpi negri, mătura praful de pe drum.

Consuelo rămase în picioare, rezemându-se de bungalow, cu expresia cuiva care tocmai dezlegase un mare mister.

Capitolul V

Se lăsase seara peste Cordilieri. Din fotoliul său vechi, din răchită împletită, pe care îl cârpea din când în când cu o sârmă, doctorul privea cum soarele devenea de un roşu-aprins, întrebându-se de câte ori va mai asista la acest spectacol. Viaţa nu mai prezenta mare interes pentru el; avusese prea multe dezamăgiri peste care nu putuse trece şi se drogase într-atât, încât drogul nici nu-şi mai făcea efectul. Se simţea distrus, atât sufleteşte, cât şi fizic. Şi totuşi, cadrul în care trăia - satul sinistru cu oameni dezaxaţi, muntele ars de soare, aerul plin de particule de praf argintiu — era ideal pentru profunda sa blazare.

Aici era cineva, pe când, în alte părţi, ar fi fost doar o epavă jalnică.

Luă paharul aşezat la picioarele sale, pe podeaua plină de crăpături a infirmeriei, şi îl scutură făcând să sune cuburile de gheaţă, dar acestea se topiseră deja şi băutura i se păru sălcie.

— Mi-e sete! murmură Santos.

Doctorul uitase de el. Se întoarse cu tot cu fotoliu.

Infirmeria cuprindea şase paturi înguste. Câteva dulapuri din fier, vopsite în alb, o masă - aşa-zisa masă de consultaţii - şi o chiuvetă fisurată, al cărei robinet nu se închidea niciodată bine, constituia dotarea medicală din Chimihuaca.

Pentru moment, Santos era singurul pacient al doctorului.

Doctorul îl privi pe clientul său cu o privire umedă.

— Ţi-e sete pentru că mă vezi pe mine bând, băiete, spuse el, golindu-şi paharul. Eşti ca un copil mic. Doarme buştean, dar, când simte mirosul laptelui, se şi trezeşte.

În timp ce emitea această comparaţie prea puţin politicoasă, îl studia pe tânăr. Acesta nu mai era deranjat de neplăcerile provocate de începutul de congestie cerebrală.

— De ce mă priviţi astfel? întrebă Santos, care nu se simţea în largul său.

— Mă gândeam, spuse doctorul. Mă gândeam că ai avut noroc că nu ţi-ai rupt vertebrele cervicale. Şi că frânghia nu ţi-a spart laringele şi nu ţi-a secţionat carotida. Ce mai, noroc chior!

Zâmbi.

— Am uitat să iau o bucată din frânghie, băiete. Poate că mi-ar fi purtat noroc.

— Daţi-mi ceva de băut! insistă Santos.

— Ce vrei?

— Apă!

Doctorul se ridică de pe fotoliu şi umplu un pahar cu apă de la robinet.

— Nu un astfel de medicament te va vindeca de urât, îl asigură el, dându-i paharul sinucigaşului. De ce ai făcut asta?

Santos bău cu lăcomie şi îi dădu înapoi paharul doctorului.

— De-aia! spuse el încăpăţânat ca un copil obraznic.

— Te săturaseşi de mină?

— De mină ca şi de toate celelalte.

— Ai dreptate, spuse medicul, în fond, mina este cel mai mic dintre rele. Cel mai mare rău sunt gândurile noastre.

Se duse să se aşeze din nou şi luă un evantai de hârtie de pe braţul fotoliului. Se amuză depliindu-l şi închizându-l.

— Vezi tu, murmură el, viaţa este exact ca acest evantai: este fragilă ca o foaie de hârtie, se depliază, face puţină răcoare, apoi se închide la loc. Nici nu m-am gândit la asta până acum.

Mai reflectă un moment. Când bea, începea să facă filozofie ieftină, ceea ce îi dădea impresia că este o fiinţă superioară.

— Te mai doare gâtul?

— Puţin.

— Dar zgârieturile?

— Nu, murmură Santos, ducându-şi mâna la faţă.

— Le-am uns cu o cremă de compoziţie proprie. Conţine ulei de măsline. Ei, natura! Nu trebuie să uităm niciodată că ea este cea care vindecă toate.

— Cine m-a salvat? întrebă curios Santos.

Doctorul izbucni în râs.

— N-aş zice salvat! Dimpotrivă, te-a împiedicat să te salvezi atunci când ţi-a tăiat frânghia. Totuşi, dacă maistrul nu s-ar fi dus la tine acasă, acum te-ai fi aflat la un metru sub pământ, cu termitele colcăind peste tot. Ai idee ce sunt termitele?

— Nu, spuse Santos cu teamă.

— Sunt insecte ale nopţii, care mişună în pământ. Dar pentru ele nu este decât o amânare, într-o bună zi tot se vor înfrupta din cadavrul tău.

— Pot să mă întorc acasă? întrebă tânărul.

Nu putea suporta vorbăria doctorului. Acesta îi inspirase teamă din totdeauna.

—Te grăbeşti?

Santos scutură din cap, ceea ce îi provocă o durere sfâşietoare în ceafă.

— Iar începi?

Santos fu descumpănit de întrebare. Îşi aruncă privirea pe fereastră. Cerul se întindea până departe în zări, pe el conturându-se alge purpurii şi nori diafani în formă de cai de mare aflaţi în derivă. Era un spectacol frumos, grandios.

— Ai văzut vreodată marea? întrebă doctorul.

— Niciodată, mărturisi Santos.

— Ei bine, să-ţi spun ceva, băiete: să vezi marea şi apoi poţi muri.

Pentru o clipă, se simţiră amândoi fericiţi.

— Şi cum e marea? întrebă Santos.

Doctorul cugetă, căutând cuvintele cele mai potrivite, îşi turnă o gură de poşircă şi găsi ce căuta înainte de a bea.

— Este ca cerul, spuse el.

— Ca cerul! repetă Santos.

— Da. Şi, în plus, vorbeşte! Şi cântă! Şi e bogată, micul meu Tobija. Nu ai idee ce înseamnă bogăţia. Toate minele de argint din America, toate minele de aur, de diamant şi chiar cele de cărbune, toate la un loc şi nu fac cât bogăţia ei! Marea conţine atâtea comori! Mii, milioane, miliarde de comori!

Îşi goli paharul sau mai degrabă îl dădu peste cap cu un gest expert.

— Aşa că vezi de ce poţi să mori abia după ce vezi marea.

Se uită la tânăr cu coada ochiului.

— Vezi tu, cei care mor înainte de a fi văzut marea nu ajung în rai. Pentru că îl mânie pe bunul Dumnezeu ignorându-i capodopera. Şi El nu poate suporta una ca asta.

Simţea că tânărul era un bun ascultător, ceea ce îl mişcă.

— Am dreptate?

— Nu ştiu! murmură Santos.

— Aşa trebuie să fie. Bunul Dumnezeu este un om de treabă. Simpatic chiar. Generos... Dar susceptibil. Auzi, băiete? Extrem de susceptibil. E normal pentru bunul Dumnezeu. Dacă n-ar fi susceptibil, atunci lumea ar fi un haos.

Tăcu, deoarece îşi simţea gâtul uscat. Soarele apusese, iar noaptea aşternea peste Chimihuaca un imens voal negru.

— Doctore!

— Da, fiule.

— Aţi spus că maistrul m-a salvat?

— Da, fiule. Ţi-a făcut această onoare. Cu propriul său cuţit.

De ce venise? se întrebă neliniştit minerul. Se aştepta la orice din partea doamnei Requena. Cine ştie dacă, după ce îşi schimbase în mod atât de crud atitudinea, nu îi povestise maistrului o poveste inventată de ea. Poate că stăpânul minei venise să-i ceară socoteală.

— Nu ştiu, spuse doctorul. Nu ştiu şi nici nu-mi pasă.

— Părea mânios?

— Ba bine că nu! Ei, dar văd că ţi-ai regăsit gustul de a trăi, pentru că îţi faci griji.

Scoase ceasul. Acesta se oprise. Se oprise de ani de zile şi arăta doar ora nouă. Doctorul pretindea că, astfel, era ora nouă, de câte ori dorea.

— E ora nouă, spuse el grav, mă duc să cinez. Ţi-e foame?

— Puţin.

— Dacă îmi dai bani, o să-ţi aduc ceva de mâncare care să nu-ţi irite gâtlejul rănit.

— Vreau să mă duc acasă!

Doctorul scutură din cap.

— Mâine. Ai încă nevoie de îngrijiri. Şi apoi ce înseamnă acasă? Nimic. Acasă este unde te simţi bine, înţelegi? Nu, nu ai cum să înţelegi. Eşti frumos, dar prost; aşa se întâmplă în general.

Santos oftă:

— Ba da, înţeleg, îl asigură el.

Interlocutorul său îl privi cu surpriză şi văzu că, într-adevăr, Santos înţelesese.

— La urma urmei, murmură el, nu eşti atât de frumos.

Bine, dă-mi bani, dacă ai.

— În buzunar, murmură Santos.

Fără să se jeneze, doctorul scotoci în buzunarul pacientului său. Santos îşi ţinea banii într-un portmoneu vechi, de piele.

— Sunt cinstit când vreau, spuse doctorul, scoţând o bancnotă. O să-ţi înapoiez restul. Cât timp lipsesc, fii cuminte; nu încerca să te ridici din pat. Dacă te plictiseşti, îţi vând un pont: numără scândurile din tavan. Ştiu câte sunt, am verificat cel puţin o dată pe zi. La întoarcere, ne vom compara rezultatele.

Descrise cu mâna un arc de cerc şi ieşi târându-şi piciorul.

*

Santos nu numără scândurile din tavan. Umbra lor nu îl interesa şi nu avea nevoie să-şi umple gândurile cu mici trucuri.

Începu să se gândească la moartea care îl respinsese. Nu era ciudat că dorise să moară din cauza doamnei Requena şi că soţul ei îl salvase?

Ironiile destinului dădeau savoare existenţei din care voise să evadeze.

Insectele nopţii îşi începură concertul. Dacă nu ţinea seama de durerea de la gât, tânărul se simţea chiar bine.

Pentru o clipă, simţi imboldul să nu respecte ordinul doctorului şi să se întoarcă acasă, dar renunţă, deoarece nu se simţea în stare să vorbească cu colegii săi de cameră. Ştia sigur că aceştia nu vor înceta să-l hărţuiască cu întrebările imediat ce se va întoarce.

Infirmeria era învăluită în penumbră. Doar oglinda ştirbită de deasupra chiuvetei forma o pată de lumină, conservând încă razele purpurii ale asfinţitului.

Santos îşi spuse că a doua zi se va întoarce la mină şi că totul va reîncepe. Douăzeci şi una de luni! Dacă nu cumva se va lăsa păcălit de proprietarul magazinului, un evreu emigrat din Polonia, care obţinuse concesiunea pentru zece ani şi care nu lăsa pe nimeni să plece până ce nu-şi golea portofelul.

Douăzeci şi una de luni de asudat în galerii, cu dinamita explodând împrejur!

Santos ar fi vrut să regăsească curajul de dimineaţă pentru a termina cu toate. Dar, fără îndoială, nu va retrăi o asemenea stare de spirit niciodată, deoarece omul se obişnuieşte şi cu deznădejdea cea mai adâncă.

Văzu o siluetă în pragul uşii şi o recunoscu imediat. În Chimihuaca nu existau două femei cu un corp atât de perfect.

Consuelo intră pe furiş în infirmerie şi, cu mersul ei de felină, veni până la patul lui Santos. Figura ei blândă şi tandră aducea ceva din lumina de afară. Tânărul dădu de ochii limpezi ai soţiei maistrului şi se cufundă în ei ca într-un lac răcoros. Nu se mai gândi că femeia avea şi unghii.

Consuelo ocoli patul încet, fără a-l pierde pe Santos din priviri. Se aşeză pe marginea îngustă şi duse mâna spre faţa tânărului. Mângâierea îl alină aşa cum nu o făcuse unguentul doctorului.

Căută cu vârful degetelor urmele unghiilor, asemenea unui orb care citeşte în Braille. Când dădu de ele, le mângâie tandru.

— Santos! bâigui ea. Santos, îţi cer iertare pentru ziua de ieri, dar nu m-am putut stăpâni...

Se apleca deasupra lui. Se simţi tulburat de parfumul care-l invadă. Femeia mirosea a ambră şi a primăvară.

— De asta ai vrut să mori?

Santos încuviinţă printr-un uşor gest din cap.,

— Din cauza mea, spuse ea, fără orgoliu sau tristeţe, găsind motivul gestului. Din cauza mea. Ce a fost în mintea ta?

— Nu ştiu, spuse Santos. Şi nu a fost în mintea mea, ci în sufletul meu. S-a întâmplat pur şi simplu.

Consuelo îi luă mâna şi i-o duse la obrazul ei, iar tânărul simţi cu vârful degetelor lacrimi. Se simţi invadat de o fericire nemaiîntâlnită, atât de intensă, încât începu să tremure.

— Aşadar mă iubeşti? întrebă ea.

— Da, spuse Santos.

— Cum mă iubeşti?

Reflectă şi îi răspunse cu vorbele doctorului.

— Ca cerul.

Ar fi vrut să spună că o iubeşte ca marea, dar se gândi că n-ar fi fost cinstit, deoarece el nu cunoştea marea.

— Şi eu te iubesc, murmură ea. În prima seară când te-am întâlnit, am cules privirea ta ca pe o floare de pe marginea drumului, ai simţit?

— Da.

— Era privirea unui copil nefericit.

— Eram nefericit, admise Santos.

— Dar acum?

— Acum sunt nefericit din dragoste.

Ea râse cu mândrie.

— Ce copil eşti! Dar ieri, când m-ai îmbrăţişat, te-ai comportat asemenea unui bărbat. La fel ca brutele de pe aici. Asta m-a făcut să-mi pierd minţile de disperare. Am crezut că eşti un copil, Santos. Şi, brusc, mă regăseam în braţele unui bărbat, înţelegi ce vreau să spun?

— Cred că da.

— Vezi tu, bărbaţii mă dezgustă. Sunt ca nişte animale.

— Atunci nu înţelesesem, mărturisi tânărul. Dar acum înţeleg. Vă cer iertare.

Şi adăugă pe tonul unui copil dojenit:

— Nu mai fac, doamnă!

Ea se aplecă deasupra lui. Avea sânii pietroşi şi sfârcurile lor se lipiră de pieptul lui Santos.

— Într-o zi, voi începe eu, promise ea. Dar nu ştiu când. Nu ştiu.

De undeva, dintr-o casă alăturată, se ridică un cântec.

Cântecul grav al unei chitare melancolice. Ascultară o clipă, fără o vorbă. Ea ţinea încă mâna lui Santos lipită de obrazul ei.

— Vino seara, la tufişul de limba-soacrei din faţa casei!

— Bine.

— Eu am să ştiu că tu eşti acolo şi voi veni ori de câte ori voi putea.

Se ridică, lăsă încet mâna tânărului pe aşternutul mototolit şi stătu o clipă contemplându-l.

— Ştii de ce te iubesc? întrebă Consuelo.

Nu ştia, dar ce importanţă avea? Îl iubea, pur şi simplu.

— De ce erai nefericit în acea seară?

— Toţi cei de aici sunt nefericiţi, oftă Santos. Ascultaţi!

Cântecul care tulbura liniştea nopţii vorbea despre o dragoste fără speranţe. Din când în când, era întrerupt de un

oftat pătimaş.

— Da, spuse ea, şi din cauza nefericirii care mă înconjoară...Tu o reprezinţi, Santos. În seara în care te-am întâlnit, figura ta exprima nefericirea.

Se auzi zgomot de paşi în faţa infirmeriei şi recunoscură mersul sacadat al doctorului. Consuelo vru să fugă, dar medicul deschidea deja uşa.

Aprinse lumina şi o privi pe soţia maistrului cu stupoare.

— La naiba, ce surpriză plăcută, doamnă Requena!

În ochii săi injectaţi de sânge se aprinsese o luminiţă ciudată. Îşi muta privirea de la tânăra femeie la rănit, cu o rapiditate incredibilă.

— Eu...am venit să văd ce mai face băiatul, spuse grăbită Consuelo.

— Ce inimă bună aveţi, doamnă! Nu vă faceţi griji, este în afara oricărui pericol.

— Cu atât mai bine, la vârsta lui, ar fi fost păcat. Ei bine, doctore, noapte bună.

— Noapte bune, doamnă.

Consuelo plecă fără a-i arunca o privire lui Santos.

Acesta închise ochii pentru a savura fericirea.

De-abia aştepta să vină seara zilei următoare. Acum, viaţa de miner i se părea mai uşoară.

Doctorul îşi turnă un pahar de alcool.

— Ce noroc, fiule, spuse el, ca o femeie atât de frumoasă să se intereseze de tine, într-un sat în care nu există alte femei ca ea.

Santos deschise ochii. Afirmaţia doctorului îl readuse la cruda realitate.

— Venise fără vreun motiv, spuse el.

Medicul zâmbi. Se duse la micul frigider de sub chiuvetă şi înjură pentru că, în congelator, nu se formaseră încă cuburile de gheaţă.

— Dacă venea fără vreun motiv, spuse el în cele din urmă, ar fi aprins lumina. Femeile care stau în umbră, lângă un bărbat, nu vin niciodată „fără motiv”.

Capitolul VI

— Aş vrea să te întreb ceva, spuse Oruro. Unde tot mergi

seara? Te aranjezi de parcă te-ai duce la fete. Apoi pleci... Şi, deşi în acest ţinut nu există decât cârciuma, nu ai mai pus piciorul pe acolo!

— Ce idee ţi-a venit! minţi Santos.

De două zile, prietenul său nu-l mai privea cu aceiaşi ochi.

— Ideile tale sunt însă ieşite din comun, spuse Oruro.

Te spânzuri şi, după ce ai fost salvat în ceasul al doisprezecelea, eşti cum nu se poate mai vesel. Uneori cred că ai tărâţe în loc de creier.

Unicul lui ochi strălucea. Era intrigat şi, în acelaşi timp, disperat, deoarece îl iubea pe Santos şi ar fi vrut ca tânărul să se poarte la fel ca ceilalţi.

— Mi-am regăsit gustul de a trăi, asta-i tot, spuse Santos.

Stăteau la coadă împreună cu colegii lor pentru a depune uneltele în hangarul destinat acestei utilizări. Peste şirul de oameni se lăsase tăcerea. Erau epuizaţi după ziua de muncă grea şi nu se mai gândeau decât la odihnă.

Cei doi prieteni depuseră materialele la piciorul zidului, în dreptul numărului corespunzător celui de pe matricolele lor.

— Parcă suntem nişte ocnaşi! spuse Oruro cu umor.

Tăcu însă imediat ce îl zări pe maistru la doi paşi de el. Stăpânul minei părea să aştepte pe cineva. Când îl zări pe Santos, întinse braţul spre el.

— Tu! spuse el simplu.

Făcu semn tânărului să-l urmeze şi merse în biroul lui, fără a se întoarce, sigur că Tobija îl urma.

Într-adevăr, Santos mergea în spatele patronului său. Era neliniştit. Poate că doctorul nu-şi ţinuse gura. Poate fuseseră zăriţi de altcineva în timpul lungilor sale promenade nocturne pe lângă casa acestuia.

Maistrul îşi aruncă pălăria de paie pe birou şi îşi şterse fruntea cu o batistă fină.

— Iată că te-ai întors la lucru, nemernicule! atacă el.

Santos îşi lăsă capul în jos - aşteptându-se la orice - supus dinainte voinţei maistrului.

— Ştii că eu am fost cel care a tăiat frânghia?

— Da, domnule, murmură Santos, ştiu.

— Vreau să-ţi spun ceva, urmă maistrul, jucându-se cu un creion, ceva important - nu tolerez asemenea gesturi. La mină,

toată lumea este mulţumită şi totul merge bine; nu am nevoie de zăpăciţi ca tine care să le dea idei şi celorlalţi. Şi, apoi, sinuciderea este un lux pe care cei ca tine nu şi-l pot permite. Ai înţeles?

— Da, domnule maistru.

— Asta le dă gânduri negre şi celorlalţi. Din cauza ta.

m-am pomenit cu pietre în ferestrele mele, ia priveşte!

Arătă spre cele două ferestre sparte.

— Nu ştiu ce gândesc lucrătorii, dar văd rezultatul. Aşa că nu vreau să te mai văd pe aici, îţi vei termina contractul la mina din Tujuy.

Santos simţi că îl cuprinde ameţeala.

— Domnule maistru, bâigui el pierdut.

— Gura! Nu eşti mulţumit?

— Nu o să mai fac.

Requena îl privi pe interlocutorul său. Un puşti ciudat. Santos părea în acelaşi timp fragil şi puternic. Braţele sale goale, lucind de sudoare, erau musculoase, dar umerii erau cei ai unui adolescent.

— Nu eşti mulţumit că vei merge la Tujuy?

— Nu, domnule maistru.

— Ei, bine, vei merge, replică scurt Requena. Şi nu mai târziu de săptămâna viitoare. Ei îmi trimit personal şi le voi întoarce politeţea trimiţându-te pe tine; vei putea profita să mergi cu camionul.

— Aş vrea să rămân aici! insistă Santos.

Văzând însă privirea rece a maistrului, înţelese că nu avea rost să insiste,

*

Aştepta în umbră, dorind din toate fibrele corpului venirea ei. Voia să îi anunţe noutatea. Ştia că se va simţi mai liniştit. Disperarea îl copleşea. Să fie obligat să plece din Chimihuaca, acum când viaţa devenise atât de frumoasă, era o cruzime a destinului la care nu se aştepta.

Va veni? Va putea scăpa o clipă de acasă? După vizita ei la infirmerie, nu o mai văzuse. Înainte de decizia maistrului, acest fapt nu avea importanţă. Acum însă era disperat la

gândul că va fi obligat probabil să plece înainte de a-i fi putut vorbi.

Luna îşi făcu apariţia pe cer. Lilieci mari dădeau târcoale pe deasupra satului. Umbra plantei de limba-soacrei se contura pe solul plin de praf, mai mult sau mai puţin intens, după capriciile norilor.

„Nu va veni!” îşi spuse Santos.

În acel moment, o văzu la o fereastră. Îi făcea un semn. Nu direct lui, ci nopţii în care ea îl ghicea. Santos se linişti.

Mai aşteptă încă o oră. Casa se cufundă în întuneric, dispărând orice urmă de activitate. De obicei, pleca în acel moment, dar, din cauza semnului pe care ea îl făcuse, rămase în aşteptare până când, într-un târziu, Consuelo îşi făcu apariţia.

Peste cămaşa de noapte, tânăra femeie purta un capot transparent. Părul îi cădea valuri pe umeri. Înainta cu mare prudenţă.

Consuelo se îndreptă spre planta de limba-soacrei.

Santos se ridică, dar ea îi făcu un semn autoritar, prin care îi ordona să rămână ascuns în spatele cactusului uriaş.

— Are somnul uşor, spuse ea.

Se aşeză lângă el, pe solul prăfuit. Tânărul îşi luă capul în mâini şi începu să plângă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Consuelo.

— Mă bucur să vă văd, spuse el. Mi-a fost teamă că nu o să veniţi.

Îi aduse apoi la cunoştinţă decizia soţului ei. Consuelo clătină din cap. Părea resemnată, fapt ce îl duru şi mai mult pe Santos.

— Dar nu vreau! se revoltă tânărul. Nu este posibil.

— Sărman băiat, murmură ea.

Un zâmbet palid lumină faţa femeii.

— Nu vrei să fugim împreună? întrebă ea pe neaşteptate.

— De ce spuneţi asta? Ştiţi bine că plec, îi reproşă el.

Ea se ghemui la pieptul lui, îşi rezemă obrazul de umărul lui şi îi şopti la ureche, în timp ce privea stelele tremurătoare:

— M-am gândit în aceste două zile, Santos. Şi eu m-am săturat de Chimihuaca şi vreau să plec din acest ţinut infernal.

Santos nici nu îndrăzni să facă vreo mişcare. Stând astfel, cu capul ei pe umărul lui, cu părul femeii curgându-i pe piept,

se simţea cuprins de o fericire profundă.

— Dacă vrei, Santos, putem trăi împreună. Ce spui?

— Nu am nimic de spus, e prea frumos ca să fie adevărat!

Consuelo îi înconjură braţul cu mâinile, lipindu-se cu voluptate de el.

— Ah, copil iubit, suspină ea. Ce viaţă dulce vom duce împreună.

Se îndepărtă brusc de el şi îi ridică bărbia, forţându-l să o privească.

— Ai face orice pentru a mă câştiga?

— Orice! spuse calm Santos, cufundându-şi trist privirea în ochii ei limpezi.

— Atunci, uite: pleci...

— Din păcate!

— Dar nu la Tujuy! În Chile!

— În Chile! repetă Santos descumpănit.

— Fugi din Chimihuaca, treci Cordilierii şi te duci să mă aştepţi la Antofagasta. Luna viitoare, eu şi maistrul vom merge să petrecem câteva zile la La Paz. Odată ajunşi acolo, voi încerca să vin după tine cu avionul. Vrei?

Minerului nu-i venea să-şi creadă urechilor.

— Vreau.

— Te simţi în stare de o asemenea aventură?

— Sunt gata să plec chiar acum, în plină noapte, dacă trebuie.

Tânăra femeie îl ţinea încă de bărbie. Îl trase spre ea cu un gest plin de voluptate şi îl sărută tandru. El nu făcu nimic pentru a prelungi sărutul.

— Vei pleca peste câteva zile. O să-ţi dau ceva bani să-ţi ajungă până ce ne vom reîntâlni. Doar am destui! De ani de zile strâng bani pentru a pleca. Când maistrul este beat, îl scotocesc în buzunare. El crede că i-a dat fetelor…

Vei vedea cât de fericiţi vom fi în Chile. Vom trăi într-o casă albă, pe malul mării.

— Pe malul mării, spuse melancolic Santos.

— E atât de frumos!

— Da, spuse el, ştiu. E ca cerul, nu?

— Ascultă, Santos, vom face copii. Nu am vrut să fac copii cu Requena pentru că îl urăsc. Dar copiii tăi vor fi minunaţi, vor avea ochii şi culoarea pielii tale şi vor alerga toată ziua pe

plajă.

— Pe malul mării?

— Picioruşele lor vor lăsa mici urme pe nisip, iar valurile le vor şterge. Te iubesc, Santos.

— Şi eu te iubesc, spuse el, tutuind-o pentru prima dată.

— Ştii că sunt mai în vârstă decât tine? Cu mult mai în vârstă?

— Nu este adevărat! afirmă Santos.

— Ba da, am treizeci de ani.

— Nu este adevărat, se încăpăţână el. Eşti atât de frumoasă, e imposibil să ai treizeci de ani!

Ea lăsă capul în jos. Părul îi strălucea în lumina lunii. El îi mângâie tandru părul, respirând cu nesaţ parfumul lui.

— Trebuie să-ţi destăinuiesc ceva, spuse Consuelo.

Poate că, după aceea, nu vei mai vrea să pleci cu mine, dar trebuie să-ţi spun...

Ezită. Santos o luă tandru în braţe.

— Spune! murmură tânărul.

— Şi dacă nu mă vei mai dori după aceea?

— Te voi dori întotdeauna! Întotdeauna, întotdeauna!

— Juri?

— Jur!

— Ei bine, ştii unde l-am cunoscut pe maistru?

— Nu.

— La Tujuy. Pe atunci, se ocupa de mina de acolo.

— Şi tu cu ce te ocupai? se miră Santos.

— Nu ghiceşti?

Tânărul era sincer intrigat.

— Nu.

— Mergeam o dată pe lună, împreună cu alte fete, spuse ea.

El intui brusc adevărul, ceea ce avu efectul unei lovituri în moalele capului.

— Tu!

— Da. Ce credeai? se înfurie Consuelo. Sunt o prostituată, asemenea celor care vin aici şi prin paturile cărora treceţi cu toţii pe rând. Eram cea mai frumoasă dintre toate, asta era singura diferenţă; mai tristă şi mai resemnată.

Maistrul, care m-a avut pentru câţiva bani, a vrut să fiu doar a lui. Cât de proşti sunt bărbaţii! Se îndrăgostise de mine.

A cerut companiei sale să fie mutat şi apoi ne-am căsătorit. A fost o adevărată mană cerească pentru mine.

Dar, după câtva timp, am început să regret vechea mea meserie. La urma urmei, viaţa pe care o dusesem înainte de a deveni soţia lui Requena era mai veselă.

Se aşternu tăcerea, întreruptă de fornăitul catârilor legaţi în spatele casei. Santos se simţi cuprins de febră. Tâmplele îi pulsau şi scântei roşii îi jucau pe dinaintea ochilor, ca atunci când încercase să se sinucidă.

— Tu! murmură el din nou.

Îşi aminti de prostituate, de gesturile lor şocante, de pasivitatea lor blazată, de cupiditatea lor. Şi Consuelo făcuse parte dintre ele. Se culcase cu o grămadă de bărbaţi pentru bani.

Văzu lacrimi printre genele ei lungi şi nimic nu mai contă pentru el decât acel minunat chip.

— Te iubesc, spuse el. Vreau să trăim împreună.

Spunea adevărul. Santos îşi amintise reacţia ei violentă din seara în care încercase să o îmbrăţişeze. Nu aşa s-ar fi purtat o adevărată prostituată.

— Copilă ce eşti, murmură el.

Ea se ghemui la pieptul lui, strângându-l cu putere.

— Aşa crezi?

— Da! Da! Da!

Uşa casei se întredeschise brusc. Apăru silueta masivă a maistrului.

— Consuelo! strigă el. Consuelo!

— Dumnezeule! oftă ea.

Cămaşa de noapte forma o pată vizibilă în întuneric.

Tânăra femeie strânse puternic mâna însoţitorului ei, ca pentru a căpăta curaj, se ridică şi se îndreptă spre casă.

Maistrul o privi somnoros, încruntat.

— De unde vii? o întrebă el.

— Am luat o gură de aer, spuse Consuelo. Nu am putut să adorm.

El privi peste capul soţiei sale, nu văzu nimic şi ridică din umeri.

— Intră! spuse printre dinţi.

Capitolul VII

Oruro se întorsese de la lucru, dar nu şi Aleichu. Chiorul ţinea chitara lui Santos şi îi ciupea corzile la întâmplare, deoarece nu ştia să cânte. Înainte de a semna contractul cu mina, Santos fusese mariachi împreună cu un prieten. Apoi, prietenul îi murise de tetanos, iar el se lăsase de meserie.

Acum, regreta într-atât, încât nici nu mai îndrăznea să se uite la chitara sa. Instrumentul fusese aşezat sub pat, odată pentru totdeauna...

— De ce ai scos chitara? îl întrebă el pe Oruro.

Colegul său zâmbi şi ciupi coarda cea mai groasă.

Sunetul grav se auzi ca un dangăt cavernos.

— Mi-au căzut nişte bani, care s-au rostogolit sub patul tău şi, când i-am ridicat, am zărit chitara... Ce zici?

Santos nu răspunse şi luă instrumentul cu tandreţe, ca pe un copil. Senzaţii de mult uitate se trezeau în sufletul său; carcasa netedă a chitarei, căluşul ei rotund şi cutia de rezonanţă, în formă de inimă, din acaju, îi erau atât de familiare... Mângâie corzile. Instrumentul era dezacordat, îl acordă sumar şi începu să cânte. Degetele îl dureau deoarece nu mai cântase demult. Interpretă Buenas noches, un cântec de vitejie de altădată. Oruro îl asculta cu mâinile pe burtă, legănându-se pe scaun.

— Cânţi la fel de bine ca altădată, afirmă el, după ce Santos termină.

Acum se gândea la Consuelo. Sufletul îi era plin de muzică. Aceasta nu se asemăna cu muzica nici unui mariachi din lume. Cântă melodiile pe care le auzea în suflet.

Oruro se legăna, în ritmul acordurilor improvizate. Notele care cădeau peste Chimihuaca semănau cu o aversă providenţială peste un ţinut calcinat. Ele împrospătau atmosfera.

Santos o vedea înaintea ochilor pe Consuelo, în capotul ei de culoare deschisă. Simţea gustul sărutului ei pe buze şi corpul ei lipindu-se de el.

Mai târziu, în Chile, îi va cânta melodii improvizate, în casa lor albă, de pe malul mării.

Un ultim acord dăinui multă vreme în noapte.

— Unde ai fost în seara asta? întrebă Oruro.

Santos lăsă chitara pe masă.

— Iarăşi! spuse el. Să mă plimb…

Celălalt râse forţat. Mângâie carcasa bombată a chitarei.

— Aceste plimbări te pot costa scump, spuse el.

Santos simţi că se înroşeşte.

— Ce vrei să spui?

— Te-am văzut!

— M-ai văzut?

— Adineaori, cu soţia maistrului. Eşti îndrăzneţ!

— M-ai urmărit! se indignă Santos.

Oruro dădu din cap, iar ochiul său clipi.

— Nu, am dat de tine. Mă întorceam de la cârciumă… Şi v-am văzut, pe tine şi pe ea, în spatele unei plante de limba-soacrei. Vă sărutaţi. Complimentele mele, este o bucăţică pe cinste. E bună la pat?

Santos îi trase un pumn. Lovitura îl atinse pe Oruro în plin obraz. Cum se afla în echilibru instabil pe scaun, minerul căzu pe spate, cu picioarele în aer. Lui Santos îi păru rău şi se grăbi, consternat, să-l ajute să se ridice.

Dar celălalt îl respinse. Ochiul său arunca fulgere.

— Îţi cer scuze, bâigui Santos. Nu m-am putu abţine…

Oruro se ridicase deja în picioare. Santos se gândi că îl va lovi şi se decise să accepte corecţia fără a reacţiona, drept pedeapsă pentru brutalitatea de care dăduse dovadă faţă de colegul său. Dar Oruro nu se gândea la represalii… Îşi scutură praful de pe pantaloni, mormăind.

— Sper că nu-mi porţi pică, insistă Santos. Eu ţin la tine, înţelege!

— Ăsta nu e un motiv ca să-ţi baţi prietenii, ripostă Oruro.

— Ţin la tine, repetă Santos. Iar ea mă iubeşte. Nu ai idee ce înseamnă asta.

Oruro părea să fi uitat incidentul. Se uită cu interes la Santos. Norocul colegului său de cameră i se părea neaşteptat. Neaşteptat şi periculos!

— Dacă maistrul află, nu-ţi va fi uşor.

— Nu are cum să afle.

— Aşa este, vei pleca, oftă Oruro. Păcat că te-a mutat la Tujuy, nu-ţi vei mai putea vedea iubita.

Santos zâmbi enigmatic.

— O voi vedea, şi încă destul de curând.

— Cum asta?

— Pot să am încredere în tine, Oruro?

Celălalt avu o grimasă plină de amărăciune.

— Dacă mă întrebi, înseamnă că te îndoieşti de mine; dacă te îndoieşti, nu trebuie să ai încredere în mine.

— Glumeam, spuse grăbit Santos.

Voia să compenseze brutalitatea sa prin dovada unei mari prietenii.

— Voi pleca spre Chile, Oruro. Iar ea va veni după mine. Vom cumpăra o casă albă acolo, pe malul mării, şi vom trăi fericiţi.

— Ea ţi-a spus toate astea?

— Da, ea. Mă iubeşte. Mi-a spus că sunt copilul ei drag şi că va trăi fericită cu mine.

Ciupi coardele chitarei sale.

— Fericită, repetă el, în extaz.

Oruro îl privi cu neîncredere.

— Sunteţi nebuni! Cum vei ajunge până în Chile, smintitule?

— Pe jos, spuse Santos.

Oruro îşi duse arătătorul la tâmplă.

— Tu ştii ce vorbeşti? Frontiera chiliană se află la o sută optzeci de kilometri. Şi, pe deasupra, o sută optzeci de kilometri de drum montan, aproape fără un sat în care să te odihneşti...

— Voi lua provizii.

— Vei lua provizii..., bombăni chiorul. Nu poţi străbate mai mult de cincisprezece kilometri pe zi în infernul Cordilierilor. Să calculăm: mâncare pentru douăsprezece zile şi, în plus, ţi se face şi sete. La frontieră, nu s-a terminat: mai ai cincizeci de kilometri de drum montan şi apoi trebuie să străbaţi deşertul Acatama. În total, douăzeci de zile. Ce zici?

Santos ridică din umeri.

— Nu-i nimic, spuse el. Va fi o aventură. Şi vreau să-ţi mai spun ceva - o să-mi iau şi chitara.

— Asta-i bună! Îl persiflă Oruro. Atunci când vei crăpa de sete, vei cânta Plouă peste sat, spre exemplu. Ah, ce dreptate are Dulcineea ta, eşti doar un copil.

Rămase o clipă dus pe gânduri.

— Cine ar fi crezut aşa ceva! Consuelo Requena! Toţi o credeam o madonă!

Santos întoarse capul. Madona sa venea dintr-un bordel, dar, cu toate acestea, era o madonă, mai curată chiar decât orice altă fecioară.

— Este o madonă, şopti Santos. O madonă minunată.

Oruro râse.

— Ţi-aş spune eu ceva, spuse el, dar sunt sigur că mă vei lovi din nou.

Santos puse chitara sub pat şi se dezbrăcă. Urmele unghiilor se estompau pe obrajii săi, la fel ca şi cicatricea circulară ce părea un colier albăstriu.

Voia să adoarmă pentru a rememora impresiile proaspete. Mintea îi era plină de imagini care nu-i dădeau pace. Multe din prezent, dar şi mai multe din viitor.

*

A doua zi, seara, pe când se întorcea acasă pentru a se schimba, alături de Oruro, acesta îl opri brusc. Nu rosteau nici un cuvânt. Oruro mergea cu capul plecat. Părea deprimat.

— Santos, spuse el, vreau să-ţi spun ceva.

Tânărul fu uimit de tonul grav al chiorului.

— Spune, te ascult.

— În timp ce săpam în mină, m-am gândit la ce mi-ai spus aseară.

— Şi eu, mărturisi Santos, radios, aruncând o privire avidă spre casa maistrului, şi eu, Oruro.

— Vreau să-ţi propun ceva.

— Ce?

Celălalt scuipă la zece paşi.

— Vin cu tine în Chile. M-am săturat de munca asta nenorocită. Nu mai suport încă doi ani de mină, alături de nebunii ăştia. Dacă rămân aici, voi crăpa.

— Dar parcă spuneai că a merge în Chile este nebunie curată! spuse Santos.

— Pe jos, da! Riscurile sunt prea mari. Mai întâi, se va da alarma şi patrule de vânători vor pleca în căutarea ta.

Apoi, mai este problema proviziilor…

— Dar…, se impacientă tânărul.

Figura turtită a lui Oruro lucea de sudoare. Dar, sub

masca oboselii, se contura o expresie şireată şi satisfăcută.

— Dar avem mari şanse dacă furăm catârii maistrului!

— Eşti nebun! exclamă Santos.

Ideea de a-l distruge pe cel căruia îi fura soţia îl tulbură profund.

— Nu, spuse Oruro. Catârii sunt făcuţi pentru munte.

Pe catâri, vom merge de trei ori mai rapid şi vom putea lua de trei ori mai multe provizii.

— Dar asta înseamnă furt! se indignă Santos, care îşi avea principiile sale.

— Şi atunci felul în care ne exploatează ce mai este?

Întrebă Oruro.

— Totuşi...

— Chile! spuse chiorul, ca şi cum acest cuvânt constituia cel mai puternic argument. Fiule, Chile ne aşteaptă. Ascultă, în noaptea în care vom pleca, va trebui ca doamna să facă în aşa fel încât să îi toarne câteva pahare în plus soţului ei. După ce acesta va adormi, va lega o batistă la fereastra sa. Atunci ne vom duce să luăm catârii. Le vom înfăşură copitele în cârpe pentru a nu face zgomot când vom traversa satul... în trecere, vom lua proviziile pe care le vom pune din timp pe câmp. Când îşi vor da seama de plecarea noastră, noi vom fi deja departe. Va trebui să mergem toată noaptea şi o parte din ziua următoare. Vom ajunge la mare în mai puţin de opt zile. Odată ajunşi acolo, ne vom despărţi. Eu voi avea catârul meu şi voi căuta de lucru pe plantaţiile de bumbac din Iquique...

Fără să vrea, planul îl atrăgea pe Santos. Acesta avea atâtea avantaje, încât tânărul simţea că nu mai are nimic de obiectat.

— Ce zici? insistă Oruro, după o clipă de tăcere.

— Nu ştiu, spuse moale Santos.

Prietenul său izbucni în râs şi îi trase o palmă pe spate.

— Ei, sigur că ştii!

Capitolul VIII

Din fericire, noaptea era întunecoasă atunci când părăsiră casa lor sărăcăcioasă. Ca un făcut, le luase mult timp până când reuşiseră să îl determine pe Aleichu să bea, deoarece acesta avea stomacul deranjat şi se hotărâse să nu

mai meargă la cârciumă.

Pentru a-l face să-şi schimbe decizia, Oruro trebuise să bea înaintea lui şi să se prefacă entuziasmat. Santos, la rândul lui, declarase că nu există un remediu mai bun pentru durerile de stomac decât alcoolul.

Oruro contemplă cele trei paturi aliniate. Cel din stânga era ocupat de Aleichu. Acesta sforăia de cutremura casa.

— Adio! murmură Oruro, şi n-am cuvinte!

Santos făcu o cruce în direcţia celui care dormea.

— Dumnezeu să ne păzească, bâigui el.

Se simţea emoţionat la despărţirea de tovarăşul lui de zile negre.

— Să ne grăbim, îi recomandă Oruro, nu avem timp de pierdut.

Oruro ducea sub braţ cuvertura sa tăiată în opt bucăţi, pentru a înfăşură copitele animalelor.

Se afundară în întuneric, în direcţia casei maistrului. Chimihuaca era liniştită. Când ajunseră în faţa bungalou-ului, văzură o batistă albă legată la storuri.

Din întuneric se desprinse o umbră care alergă în întâmpinarea lor; era cea a doamnei Requena. Oruro schiţă un salut.

— Salutări, stimată doamnă! spuse el, îndepărtându-se.

Intră în ţarcul catârilor, în timp ce Santos se despărţea de Consuelo.

— Să ai grijă! spuse ea.

— Da, promise tânărul, înlănţuindu-i mijlocul.

— Să mă aştepţi la Antofagasta, în piaţa din faţa bisericii, în fiecare zi, de la unsprezece până la amiază!

Într-o bună zi voi apărea şi eu! promise ea.

— Te voi aştepta, spuse Santos cu patos. Te voi aştepta toată viaţa, dacă trebuie, Consuelo. Să fii sigură că, în fiecare zi, un bărbat te va aştepta în faţa bisericii din piaţa centrală din Antofagasta, de la orele unsprezece până la amiază, fie că va ploua, fie că va fi soare.

— Te iubesc, Santos. Să nu uiţi asta!

Se sărutară.

— Uite, spuse ea, înmânându-i un plic gros, iată bani, mulţi bani...

El vru să refuze, dar ea insistă.

— Ţi-i încredinţez, iubitul meu, deoarece, când voi veni în Chile, voi trece frontiera în mod normal, şi nu voi putea să transport această sumă.

— Bine, spuse Santos, îi iau, dar nu mă voi atinge de un singur centavo până ce nu ne vom reîntâlni, chiar de-oi crăpa de foame!

Ochii femeii se umplură de lacrimi. Mângâie pieptul tânărului cu un gest tandru, care îi era familiar.

— Vreau să-ţi mai spun ceva, murmură Santos. Când voi ajunge la Antofagasta, nu voi merge pe malul mării. Te voi aştepta pentru a merge împreună.

Rămase mult timp cu obrazul lipit de al ei, cu inimile bătându-le rapid. Apoi o părăsi fără a se întoarce şi se duse după Oruro în ţarcul catârilor. Consuelo îl privi dispărând, cu mâinile împreunate într-o rugă fierbinte.

*

Când ajunseră la cactuşii în spatele cărora ascunseseră proviziile, scoaseră „papucii" catârilor şi încărcară proviziile.

Luară cu ei saci conţinând cutii de bere, conserve şi ovăz, precum şi două bidoane cu apă pentru animale.

— De această dată, spuse Oruro, după ce aşezară proviziile pe catâri, nu mai e dejoacă!

Santos privi Chimihuaca ghemuită la poalele muntelui. Consuelo se ruga probabil pentru reuşita expediţiei lor. Şi, la fel ca în pragul casei sale, făcu semnul crucii.

— La drum! spuse el.

*

Merseră toată noaptea, oprindu-se doar în două reprize pentru a lăsa catârii să se odihnească. În zori, putură observa că peisajul se schimbase. Mergeau acum pe grohotiş. Coasta muntelui era golaşă. Era acoperită de un strat gros de praf alb, din care răsărea pe ici-colo câte o tufa de cactuşi anemici, plini de ţepi.

Soarele ajunse cu repeziciune pe bolta cerească. Razele

nemiloase făceau să sclipească particulele de praf care dansau înaintea ochilor celor doi fugari, orbindu-i.

— Trebuia să ne luăm ochelari de soare, mormăi Oruro.

Păcat că nu ne-am gândit.

Santos avea drept sprijin credinţa sa. Îşi spunea că fiecare pas îl apropia de fericire.

— Eşti sigur că mergem în direcţia cea bună? întrebă el.

Oruro îşi puse batista pe ceafa pentru a nu mai transpira.

— Cât timp urcăm, suntem pe drumul cel bun, spuse el, nu e greu să-ţi dai seama!

Catârii maistrului erau animale rezistente. Răsuflau greu, dar continuau să înainteze fără să protesteze.

— În curând va trebui să ne oprim, avertiză chiorul. Altfel, animalele se vor prăbuşi sub noi.

— Cu cât mergem mai departe, cu atât este mai bine.

— Totuşi, având în vedere avansul pe care îl avem, putem să ne oprim o clipă, doar poliţiştii nu vor cutreiera Cordilierii în plină arşiţă pentru a găsi doi catâri. Cât despre contractele noastre, puţin le pasă! Probabil că le vor trece în cheltuielile generale de exploatare.

Oruro deschise a doua cutie de bere şi o dădu peste cap.

Santos încruntă din sprâncene. Era de părere că prietenul său nu avea destulă grijă pentru a-şi păstra mintea limpede.

— Ar trebui să o laşi mai moale, îl sfătui el. Te crezi pe terasa unei cafenele?

— Mi-e sete! spuse Oruro. În mină, cel puţin, era umbră. Santos se abţinu să mai protesteze. Hotărându-se să îl însoţească, Oruro îşi asumase riscuri enorme. În fond, el avusese ideea de a merge în Chile şi se simţea responsabil de soarta prietenului său. Întrucât, pe de altă parte, Oruro organizase evadarea, ar fi fost lipsit de bun simţ să-i reproşeze berea pe care o bea.

Continuară să urce în tăcere, toropiţi de căldură. Câteva ore mai târziu, zăriră într-o vale un sătuc de munteni, cuibărit în jurul unei mici biserici, dar se îndepărtară de el, de teamă să nu fie văzuţi. Deşi se aflau la o altitudine destul de mare, căldura era insuportabilă. Aerul era sufocant şi îşi simţeau gâtul uscat.

— Dacă nu ne oprim în cel mult zece minute, vom crăpa şi

noi şi animalele, prezise Oruro. Uită-te la sărmanii catâri, nu mai ştiu pe unde merg!

Santos admise că ora odihnei venise în sfârşit. Căutară o adâncitură în peretele stâncos pentru a se aşeza la umbră.

Coborâră de pe catâri, îi uşurară de poveri şi Oruro îi legă de un bolovan. Santos îl întrebă de ce proceda astfel.

— Ar fi în stare să se întoarcă la Chimihuaca în timp ce noi ne facem siesta. Ştii doar că acest animal, lăsat singur, se înapoiază automat la casa stăpânului.

Pansară catârii, mâncară o gustare frugală şi se întinseră pe poncho pentru a se odihni. Îi durea tot corpul, iar pielea de pe faţă crăpase din cauza arşiţei soarelui.

Când se treziră, cerul era întunecat şi nori de rău augur alergau peste creste.

— Va începe furtuna, prezise Oruro, trebuie să ne căutăm un adăpost.

Vântul care cobora dinspre vârf era arzător, pentru ca apoi, brusc, să fie rece şi încărcat de umezeală. Catârii, simţind apropierea furtunii, fornăiau speriaţi.

Santos privi cărarea pietroasă pe care urcau şi care şerpuia interminabil în direcţia cerului. Drumul prost era foarte îngust. De o parte, se afla muntele cu vegetaţia sa săracă, iar de cealaltă, se afla o prăpastie al cărei fund nu se vedea. Electricitatea din aer dădea penibila impresie de sfârşitul lumii.

— Să mergem! spuse Santos.

— Dumnezeule, unde? mormăi Oruro.

Muştele zumzăiau în jurul lor.

— Repede! Repede! strigă Oruro.

Îmboldiră catârii şi frenezia lor îi învioră oarecum. Frica le dădu aripi. Ştiau prea bine că, cu cât vor urca, cu atât se reduceau şansele de a găsi adăpost împotriva furtunii.

Acum cerul devenise negru. Întunericul îi cuprindea într-o tăcere desăvârşită; uneori se vedeau fulgere care îi orbeau.

— Poate că va trece! îşi exprimă speranţa Santos.

— Acum ce mai zici?

În acea clipă, un tunet se reverberă în munţi. Catârii se cabrară. Pietrele se rostogoliră sub copitele lor şi căzură în adânc, antrenând şi altele în abis.

— Să coborâm de pe catâri! spuse Oruro. Dacă ei vor cădea, vom cădea şi noi.

Santos îi dădu dreptate. Coborâră de pe animale şi le luară de căpăstru. Picături mari începură să cadă pe pietre cu zgomot dezgustător de insecte zdrobite.

— Dacă nu găsim un adăpost, va fi prăpăd! prezise chiorul. Se va isca o avalanşă de pietre care ne va cădea în cap şi o să ajungem cu toţii în prăpastie.

— Priveşte! strigă Santos.

Zărise o mică construcţie ciudată deasupra lor. Era albă, mică şi avea în vârf o cruce. Apropiindu-se, văzură că era vorba de un mormânt.

Construcţia măsura circa trei metri pe doi şi avea aproximativ înălţimea unui om. Pe trei laturi era zidită. O piatră funerară ocupa aproape tot interiorul. Pe ea se afla o inscripţie gravată în aur: *AICI ODIHNESC*

JUAN-MANUELIGNACIO

ŞI DOLORES MANDOZA

Care s-au sinucis în acest loc pe data de 3 august 1934

— Ce facem? întrebă Santos, care nu se simţea în largul său.

Oruro intrase în cavou şi îl inspecta cu atenţie.

— Ne instalăm aici, declară el.

— Dar catârii?

— Nu e loc şi pentru ei. Aducem înăuntru proviziile, legăm animalele în spatele mormântului şi bunul Dumnezeu va avea grijă de ei.

Procedară astfel, în timp ce ploaia se dezlănţui cu furie. Noaptea se lăsa cu repeziciune, sfâşiată de tunete. Fulgerele tot mai numeroase luminau cavoul, făcând să lucească o pictură încrustată, în aramă, reprezentând o Fecioară în lacrimi. Icoana, fixată pe peretele din fundal, era coşcovită. Pe figura Fecioarei, mişunau insecte.

Santos simţi că îl trec fiorii.

— Nu găseşti că este un sacrilegiu? îl întrebă el pe însoţitorul său.

— De ce?

— Aici sunt îngropaţi morţi.

— Ei, dar nu-i deranjăm cu nimic! Morţii cu morţii, viii cu

viii, nu găsesc nimic anormal!

În timp ce vorbea, Oruro scotea proviziile din saci.

— Am mâncat mai adineaori, nu se putu abţine să nu remarce Santos.

— Şi? Stomacul nu ţine seama de ore.

— Ai dreptate, dacă vrei să rămânem fără provizii.

Oruro arătă spre Fecioară.

— Uiţi că mai este şi Providenţa, spuse el. Ea se ocupă de noi toţi. Dovada este că am găsit un adăpost pentru noapte.

— Nu crezi că astfel ceilalţi vor putea să ne ajungă din urmă?

Oruro arătă spre şuvoaiele care reduceau sensibil vizibilitatea.

— Crezi că sunt mai deştepţi decât noi? Noi alergăm spre libertate, iar ei aleargă după nişte catâri; miza nu este aceeaşi.

Santos stătea în fundul adăpostului, departe de mormânt.

— De ce au fost îngropaţi aici? întrebă el după o clipă de gândire.

— Cred că îmi amintesc despre povestea asta, spuse

Oruro. Erau doi îndrăgostiţi din La Paz. Familiile lor nu se aveau bine…

Deschise o conservă de porumb şi începu să mănânce lacom. Voracitatea lui îl dezgustă întrucâtva pe Santos. Până atunci, nu fusese niciodată deranjat de manierele grosolane ale însoţitorului său, dar acum simţea că, din punct de vedere moral, nu mai era acelaşi.

Oruro înghiţi o bucată enormă şi continuă:

— Cei doi au fugit. Au venit aici şi s-au sinucis. Întrucât nu mai aveau dreptul să fie îngropaţi în pământ sfânt, familiile lor, care se împăcaseră datorită nefericirii comune, le-au ridicat un cavou aici.

Cuvântul cavou îi dădu lui Santos o senzaţie neplăcută. Dar se gândi la tinerii care îşi luaseră viaţa din dragoste şi îşi dădu seama că nu erau nişte morţi obişnuiţi. Acele cadavre de sub piatra funerară nu puteau să-i fie ostile.

Această întâmplare era de bun augur. Era convins că soarta îi va fi favorabilă.

Imaginea femeii iubite îi veni în minte. Reuşi astfel să dea uitării zgomotul respingător pe care îl făcea Oruro mâncând.

Capitolul IX

Furtuna se îndepărtă tot atât de repede precum venise, în zori, cerul era senin, iar culmile umede ale Cordilierilor fumegau deja sub soarele arzător.

Oruro ieşi din cavou pentru a vedea ce fac catârii.

— La naiba! exclamă el.

Cele două animale dispăruseră. O bucată din căpăstrul lor atârna încă de tufişul de care îi priponiseră. Speriaţi de violenţa furtunii, animalele trăseseră probabil de funie şi, în urma frecării de piatră, aceasta se rupsese.

Chiorul îl chemă pe însoţitorul său.

— Catârii! strigă el. Catârii!

Santos, care adormise târziu, se trezi cu greu.

— Cum?

— Catârii au plecat, la naiba!

— Nu se poate!

Oruro parcă înnebunise. Alerga în toate părţile, frângându-şi disperat mâinile.

— Nenorocitele astea de animale s-au întors la Chimihuaca!

— Aşa crezi?

— Mai mult ca sigur.

— Şi cum mai putem înainta?

— Pe jos! spuse Oruro.

— Va fi groaznic!

Santos părea strivit de imensitatea muntelui. Se simţea pierdut într-un ţinut deşertic.

Oruro înjura, lovind cu piciorul în dalele mormântului. Fecioara acoperită de gândaci părea că îl priveşte reprobator.

Privirea sa plecată părea să exprime mâhnire amestecată cu milă.

— Nu avem timp să ne plângem, replică Santos, după ce îngenunche înaintea tabloului, trebuie să fugim de aici!

Luară provizii cât putură duce şi îşi continuară drumul prin arşiţă. Soarele era arzător şi nu exista nici pic de umbră.

Parcurseră astfel doi-trei kilometri pe grohotiş. Cărarea aproape că nu se mai distingea. Brusc, Oruro îi arătă lui

Santos un drumeag în stare mai bună, care şerpuia în vale.

— Priveşte!

Santos se aplecă şi văzu în depărtare catârii lor pe care un indian îi ducea de căpăstru. Era gata să îl strige, dar Oruro îi puse mâna la gură.

— Linişte! Dacă îl strigi, o să fugă. Cum are un avans faţă de noi, plus catârii, nu vom avea nici o şansă să îl prindem.

Ochiul sângeriu al lui Oruro calculă distanţa care îi despărţea de animale. Dacă ar fi luat-o prin râpă, ceea ce era extrem de periculos, i-ar fi putut tăia calea indianului.

Îl puse la curent pe Santos în legătură cu planul său. Tânărul aprobă cu un gest din cap.

De comun acord, lăsară jos sacii cu provizii şi începură să coboare panta abruptă. Plonjară vertiginos în abis. Solul ceda sub greutatea lor şi, uneori, alunecau zece metri fără să se poată opri. Ridicară în jurul lor un nor de praf şi, în încercarea de a atenua căderea, îşi rupeau unghiile. Se loviră, se zgâriară, dar nu se opreau, având un singur ţel - să îşi recupereze catârii.

Aterizară în sfârşit pe drumeag, cu contuzii serioase.

Oruro îşi duse mâinile la faţă.

— De data asta, am orbit, scânci el. Mi-a intrat o piatră în ochi.

Santos îl sfătui să plângă. Ascultă un timp şi, în tăcerea profundă a munţilor, auzi în fine zgomotul caracteristic al catârilor.

— Sosesc! spuse el bucuros.

Oruro reuşi să-şi deschidă ochiul valid. Iritaţia pupilei îl făcea să plângă şi putu şi el să zărească norul de praf care anunţa apropierea animalelor.

— Să ne ascundem în spatele stâncii! ordonă chiorul.

Când vor ajunge în dreptul nostru, o să-i sărim în spate.

— Şi dacă ripostează? întrebă Santos.

— Îl liniştim noi!

O secundă mai târziu, indianul apăru de după cotitură, ducând animalele capturate ca pe o pradă de război. Când ajunse în dreptul fugarilor, Oruro ieşi de după stâncă. Cu hainele rupte şi prăfuite, cu mâinile şi faţa însângerate şi cu ochiul chior acoperit de pământ, constituia o imagine apocaliptică.

— Hei, prietene, spuse el, unde ai găsit catârii?

Indianul purta un costum de pânză prea mare pentru el şi o pălărie cu boruri mari, de sub care se vedea faţa lui arsă de

soare. Era de talie mijlocie, părând fără vârstă.

Se uită când la Oruro, când la Santos, păru să se gândească şi spuse sigur pe sine:

— Sunt ai mei!

— Minţi! exclamă Santos.

Oruro îi făcu semn să tacă.

— Dacă sunt ai tăi, spune-ne, ca să ne dovedeşti că aşa este, ce este gravat cu fierul în interiorul căpăstrului.

— Sunt ai mei! repetă indianul.

Şi dădu să plece. Oruro îl apucă de braţ.

— Numele gravat pe căpăstru este Requena! spuse el.

Vrei să-ţi arăt? Priveşte!

Ridică uşor capul catârului şi dezlegă căpăstrul.

— Ştii să citeşti?

— Sunt-catârii mei! se încăpăţână indianul.

Oruro îi dădu drumul şi apucă animalele de căpăstru. Acum amândoi trăgeau de ele. Mâinile aproape li se atingeau. Catârii, indiferenţi la drama ce se juca înaintea lor, fornăiau pentru a alunga muştele care nu le dădeau pace.

— Ascultă, încercă Santos să intervină, ştii bine că animalele nu îţi aparţin. Sunt catârii noştri. Au fugit în timpul furtunii.

Indianul se uită la el cu o privire lipsită de expresie, derutantă prin indiferenţă.

— Eu i-am găsit, aşa că sunt ai mei, spuse el. Dacă nu sunteţi de acord, să mergem la poliţie. La cincisprezece kilometri de aici, se află un post.

— Dă-le drumul! scrâşni din dinţi Oruro

Dar indianul era de neclintit. Mâna lui ca de bronz se crispă de funie, până ce încheieturile degetelor se albiră.

— Dă-le drumul! repetă Oruro.

Şi îl lovi violent cu piciorul în glezne. Indianul nici nu se clinti. Mâna sa liberă scoase din buzunar un cuţit. Oruro se aruncă asupra braţului înarmat. Încercă să-l răsucească, dar indianul rezistă. Catârii, înfricoşaţi, încercară să înainteze. Santos se dezechilibră şi şocul îl smulse pe indian din strânsoarea lui Oruro. Indianul puse piciorul pe pieptul lui Santos. Arma sa era aţintită spre Oruro. Acum era stăpân pe situaţie. Sări pe unul dintre catâri cu un salt spectaculos şi îi lovi crupa cu palma.

Animalul înaintă alături de celălalt.

— Repede! strigă Santos. Fă ceva... Opreşte-l!

Dar Oruro nici nu se clinti. Când catârul pornise de pe loc, Oruro primise o copită în piept. Stătea cu răsuflarea tăiată în mijlocul drumului, având senzaţia că se sufocă.

Mânios, Santos se ridică. Luă o piatră ascuţită şi o aruncă cu toată forţa spre indian. Se auzi un zgomot sec.

Piatra îl atinsese în ceafa. Se clătină şi căzu pe spate, pe crupa animalului; descumpănit, acesta începu să alerge lipit de celălalt catâr.

— Ho! Ho! urlă Santos.

Porni în urmărirea lor. Catârii galopau ca nişte cai eliberaţi din jug, care se grăbesc spre grajd. Parcă nici nu auzeau strigătele tânărului şi coborau panta ca urmăriţi de o haită de câini. Indianul rămase în continuare pe spate, cu capul legănându-se pe crupa catârului. În timp ce alerga, Santos văzu că ceafa hoţului se umplea de sânge. Fusese întotdeauna un campion în aruncatul pietrelor. Animalele câştigau teren, iar el îşi pierdu speranţa că îi va mai ajunge, când hazardul interveni în favoarea sa; în amonte de catâri, se produse o avalanşă de pietre. Aceştia se cabrară brusc.Corpul indianului alunecă pe sol şi copitele îl călcară în picioare.

Santos încetă să alerge, deoarece simţea că animalele erau tot mai nervoase. Trebuia să le calmeze. Le vorbi încet, blând, aşa cum nu vorbise nimănui, nici măcar unei femei.

— Aşa! spuse el... Aşa! Uşor...

Cei doi catâri întindeau gâtul, iar urechile lor fremătau. Cu inima bătând să-i spargă pieptul, Santos se apropie de ei şi reuşi să apuce căpăstrul. Contactul cu cânepa aspră îi dădu senzaţia puterii absolute. Să mai încerce afurisiţii de catâri să fugă! El îi stăpânea acum şi se simţea în stare să-i îmblânzească. Îi obligă să se întoarcă. Indianul, acoperit de pietre, părea mort. Sângele îi curgea din rana de la ceafa.

Fără a mai întârzia lângă cadavru, se întoarse la Oruro. Acesta era verde la fată.

— Nu te simţi bine? se nelinişti Santos.

— Mă doare, sughiţă Oruro.

Santos îi descheie cămaşa şi văzu pe pieptul prietenului său o echimoză violacee.

— Nu e grav. Bine că te-a lovit în piept şi nu în stomac.

Îl ajută apoi să încalece pe catâr.

— Să ne recuperăm bagajele şi să fugim de aici.

— Şi indianul? întrebă Oruro cu voce slabă.

— E mort, spuse Santos.

Chiorul ridică din umeri.

— La urma urmei, a căpătat ce-a meritat! Sper că nu o să-l plângi, nu?

— Dar dacă poliţia îl va găsi...

— A fost ucis de o piatră, nu-i nimic anormal, doar sunt căderi de pietre în fiecare clipă. Hai, să mergem!

Unul în urma celuilalt, făcură un mare ocol pentru a se întoarce la mormânt.

Căldura devenise de nesuportat.

Capitolul X

Merseră toată ziua şi dădură peste un loc potrivit unde să-şi petreacă noaptea. În afara indianului, a câtorva lame şi capre sălbatice, nu mai întâlniră nici o fiinţă. Cordilierii păreau pustii.

A doua zi, porniră foarte devreme. Drumul nu mai urca şi şerpuia acum prin văi domoale. Natura era mai puţin aridă, plantele mai verzi, iar pe alocuri se vedeau capre păscând.

— Eşti sigur că suntem pe drumul cel bun? Întrebă Santos.

Oruro îi arătă soarele.

— Desigur! Vestul este chiar în faţa noastră, deci nu e nici o problemă.

Pe Oruro îl mai durea lovitura primită. Respira destul de greu, cu atât mai mult cu cât, la o asemenea altitudine, aerul era mai rarefiat, deşi la fel de fierbinte.

Merseră până la amiază şi se opriră pentru a mânca şi a dormi puţin, la umbra unei stânci. Catârii dădeau semne de epuizare. Stăteau cu limba scoasă şi erau străbătuţi de frisoane.

— Crezi că vor rezista până la capăt? întrebă Santos.

— Desigur. Catârii sunt cei mai rezistenţi. Doar că îi cam obosim noi...

— Ar fi mai bine să îi cruţăm?

— Asta-i bună! mormăi Oruro pe un ton urâcios, vor avea

destul timp să lenevească după ce trecem frontiera.

Porniră cu avânt la drum, asemenea unor pelerini conduşi de un îndemn divin. Căldura era apăsătoare şi Cordilierii păreau striviţi de caniculă.

Pentru a-şi ocupa mintea şi a căpăta curaj, Santos se gândea cu îndărătnicie la Consuelo. Abia aştepta să ajungă în faţa bisericii din Antofagasta. Va aştepta la umbră. Umbra răcoroasă a unei biserici! În acea clipă, imaginea i se părea de o voluptate fără egal. Va aştepta, plin de speranţă, venirea ei. Şi, într-o bună zi, silueta unduitoare a tinerei femei va apărea printre palmierii din piaţă. Atunci vor merge braţ la braţ până la mare.

Cărarea se întindea până la limita orizontului, asemenea unei cicatrice palide, pe solul acoperit cu iarbă uscată. Peste tot se vedeau lanţuri întinse de munţi golaşi. Aerul cald, plin de particule de praf, le zgâria pielea. Copitele catârilor loveau solul cu un zgomot înfundat şi monoton.

Spre seară, în timp ce căutau un loc unde să rămână peste noapte, ajunseră într-o vale în care se cuibăreau acoperişurile unui sat sărăcăcios. Acesta semăna cu atâtea alte sate mici, dispersate de-a lungul Cordilierilor. Casele erau făcute din crengi amestecate cu lut şi acoperite cu stuf.

O singură deschizătură servea drept uşă şi fereastră. În centrul satului, se ridica o capelă dotată cu un mic clopot, împrejur, creşteau culturi sărăcăcioase, irigate de un pârâu cu debit mic, care izvora şi se pierdea mai apoi tot în munţi.

— Să fugim! îşi dădu cu părerea Oruro.

— Prea târziu! spuse Santos, ne-au zărit deja.

Şi arătă spre dreapta, unde se afla un grup de indieni care pălăvrăgeau uitându-se la ei.

Santos murmură:

— Dacă fugim, le dăm de bănuit.

— Ai dreptate, fii de acord Oruro. Să mergem spre ei.

Îşi continuară drumul până ce ajunseră în dreptul grupului.

— Salut! spuse Oruro. Nu aţi văzut din întâmplare o caravană azi? Ne-am pierdut de tovarăşii noştri în timpul furtunii de astă-noapte. Animalele noastre s-au speriat, am vrut să le prindem şi astfel ne-am rătăcit.

Indienii făcură semn din cap că nu.

— Unde suntem? întrebă Santos.

— La Carjaval! spuse cel mai bătrân din grup.

Sătenii îi priveau fără bucurie. Oruro văzu în ochii lor oblici că nu credeau povestea cu caravana pierdută. Îi considerau bandiţi fugari, care voiau să treacă graniţa cât mai curând.

— Mai e mult până în Chile? întrebă pe neaşteptate Santos.

Prietenul lui îi făcu semn, dar era deja prea târziu.

Acelaşi om care le răspunsese clătină din cap.

— Două zile de mers.

— Suntem în direcţia cea bună? întrebă Oruro, pe un ton cât mai jovial, pentru a câştiga încrederea sătenilor.

— Da.

Santos se simţea slăbit, iar animalul de sub el se clătina pe picioare.

— Am putea să ne petrecem noaptea aici! sugeră el.

— Zău aşa, este cel mai înţelept lucru, admise Santos.

Vom profita de ocazie pentru a ne împrospăta provizia de apă.

Discutară cu bătrânul indian, din partea căruia nu întâmpinară nici o greutate. Omul nu părea interesat de problema lor. Le arătă o cocioabă, departe de sat.

— Puteţi dormi acolo!

— Mulţumim.

În acest colţ pierdut de lume, viaţa curgea liniştit. În timp ce se instalau, Santos îşi spuse că ar putea trăi aici împreună cu Consuelo. Era locul perfect în care două fiinţe îşi pot dedica viaţa unul celuilalt.

Se lăsă noaptea luminată de stele. Santos şi prietenul său adormiră, înveliţi în poncho. De când plecaseră din

Chimihuaca, merseseră într-o singurătate totală, şi faptul că simţeau viaţa în jurul lor îi reconforta.

*

Luna tocmai îşi făcuse apariţia, când Oruro îl scutură pe însoţitorul lui. Avea somnul uşor, deoarece, spunea el făcând haz pe seama infirmităţii sale, nu dormea decât cu un ochi.

— Ce este? întrebă şoptit Santos, care imediat fu în gardă.

— Ascultă!

Ciuliră urechile, ţinându-şi respiraţia pentru a auzi cât mai bine. Pe drum, se auzea un tropăit uşor.

Se apropiară de deschizătura cocioabei şi zăriră silueta unui om călare pe un măgar, care se îndepărta de sat.

— Se duce să anunţe poliţia, spuse Oruro.

— De ce? se miră Santos.

— Deoarece cred că suntem răufăcători. Să fugim până nu este prea târziu!

— Şi dacă încearcă să ne reţină?

— Nu au curaj.

Se repeziră la bagaje, pe care le legară pe spatele sărmanilor catâri şi îi traseră după ei. Nu se iscă nici o mişcare în sat, acesta părând adormit.

— Să mergem, spuse Oruro, îmboldindu-şi animalul.

După ce vom ajunge în Chile, ne vom odihni o zi întreagă...

La început, îşi îndemnară catârii la drum, deoarece voiau să câştige un avans cât mai mare. Se iviră zorii, plini de strălucire, în tonuri opaline. Umbrele misterioase de pe munţi se împrăştiară şi siluetele umane ale cactuşilor redeveniră plante pline de ţepi, de care trebuiau să se ferească.

— Aşteaptă! strigă deodată Oruro.

Surprins, Santos se opri. Însoţitorul lui se apropie şi, arătând spre un cuţit din chinga şeii, întrebă:

— Este al tău?

— Nu, este al indianului care ne furase catârii. Probabil că îl pusese acolo pentru a-i fi la îndemână.

Oruro scoase arma şi o cercetă atent.

— Pun pariu că hoţul era din acest sat.

— Crezi?

— Din cauza afurisitului ăstuia de cuţit s-au hotărât sătenii să anunţe poliţia. L-au recunoscut. Indienii au un spirit de observaţie foarte dezvoltat. De altfel, este uşor de recunoscut cu un mâner ca ăsta, din corn de capră.

*

Se opriră pe un promontoriu care le permitea să supravegheze drumul pe o mare distanţă şi deciseră să facă de pază pe rând.

— Îi cunoşti pe poliţiştii de pe aici. Mai întâi trag şi apoi pun întrebări, dacă supravieţuieşti. Mai bine să nu stăm în bătaia puştilor lor.

Stătură de veghe câte două ore. Când îi veni rândul lui Santos, tânărul zări un nor alb de praf, la o altitudine mai joasă. Erau poliţiştii Uniformele lor verzi, cu ornamente galbene, străluceau. Îl trezi repede pe Oruro.

— Iată-i!

Departe de a intra în panică, Oruro calculă distanţa care îi despărţea de poliţişti. În cazurile grave, nu-şi pierdea sângele rece.

— Nu ne vor prinde, spuse el.

— Eşti sigur?

Chiorul ridică un deget spre cer. Soarele se afla la zenit.

— Nemernicii ăştia se vor opri pentru a-şi face siesta.

Nu există poliţist care să nu-şi facă siesta pe o arşiţă ca asta. Între timp, noi vom pleca.

— Dar catârii sunt epuizaţi!

— Puţin îmi pasă! spuse tăios Oruro. Auzi, Santos? Puţin îmi pasă!

Capitolul XI

Merseră timp de trei ore. Nu mai aveau putere să vorbească. Catârii se clătinau la fiecare pas. Înaintau cu capetele plecate, iar coastele lor sângerau. Santos îşi spuse că, din fericire, maistrul avea cultul animalelor. Dacă n-ar fi fost bine îngrijite, şi-ar fi dat duhul de mult.

Tocmai trecuseră de o stâncă, când se petrecu evenimentul. Oruro se clătină înainte şi alunecă moale de pe catâr. Rămase nemişcat pe sol, cu ochiul închis, cu respiraţia precipitată. Sub masca de praf, i se vedea figura congestionată. Santos apucă de căpăstrul catârului pentru a-l împiedica să fugă, dar animalul era prea obosit pentru a profita de ocazie. Tânărul se apropie de Oruro şi îl strigă încet, dar chiorul rămase nemişcat.

— A făcut insolaţie! îşi spuse disperat.

Totul era pierdut. Auzise de insolaţie, care provoca pierderea cunoştinţei ore întregi, fiind însoţită de febră mare.

În asemenea condiţii, era imposibil să-şi continue fuga; ar fi însemnat ca Oruro să moară, dacă nu avea parte de umbră şi de răcoare. Umbră şi răcoare! în acest infern, era imposibil până şi să se gândească la aşa ceva!

Poliţiştii nu erau decât la câţiva paşi de ei. Partida era pierdută. Santos se gândi la marea albastră ca cerul, pe care nu o va vedea niciodată. Se gândi la Consuelo, care îl va căuta zadarnic în piaţa din Antofagasta…

Privi împrejurul lui. Singura soluţie era să se îndepărteze de drum. Dacă reuşea să se caţere cu catârii şi cu prietenul său pe o pantă abruptă, la distanţă de cărare, fără să lase semne, era posibil să scape de urmăritori.

Cu o voinţă implacabilă, Santos se puse pe lucru. Pentru început, îl urcă pe Oruro pe un catâr. Îl aşeză pe burtă, de-a curmezişul şeii, cu braţele atârnând într-o parte şi cu picioarele în cealaltă parte şi îi acoperi capul şi umerii cu un poncho. În timp ce îl sprijinea, trase catârii după el. Nu era uşor. Cu atât mai mult cu cât, în afara drumului, solul aluneca sub paşii lor. După o oră de eforturi titanice, urcase până ce ajunsese pe un platou destul de vast, unde nu riscau să fie văzuţi.

Conduse animalele până la extremitatea esplanadei, le legă de un bolovan şi se ocupă de Oruro.

Chiorul nu îşi revenise şi murmura silabe de neînţeles, întretăiate de gemete. Santos îl întinse pe o cuvertură, cât mai aproape de peretele stâncos. Apoi îşi întinse poncho peste bolnav pentru a-l apăra de soare.

Din nefericire, nu avuseseră timp în ajun să facă plinul de apă la Carjaval. Nu mai aveau decât un bidon, şi catârii aveau mare nevoie. Îşi înmuie batista în apă şi acoperi cu ea capul înfierbântat al lui Oruro.

Apoi adăpă catârii. După ce animalele îşi potoliră setea, Santos se aşeză pe o piatră, cu capul în mâinile arzând. Muntele deşertic îl copleşea.

Tăcerea era mai profundă, mai impresionantă decât cea dintr-o catedrală pustie. Îi era sete, îşi simţea gura uscată, iar saliva îi devenise vâscoasă. Regreta furtuna din ziua precedentă. Şi-ar fi dat un braţ pentru o baie în apă rece.

Marea era atât de departe!

Brusc, tresări. Îşi amintise că, în cursul urcuşului până la platformă, unul dintre catâri se uşurase. Excrementele se puteau vedea foarte bine pe panta albă. Când poliţiştii vor trece, vor observa baliga de pe drum şi îşi vor da seama că cei pe care-i urmăreau se îndepărtaseră de cărare.

Santos se apropie de marginea esplanadei târându-se pentru a privi deşertul de piatră care se întindea sub el.

Coborî până la baligă şi o acoperi cu pământ. Când termină, tresări văzând pălăria lui Oruro pe drum. Puţin lipsise să nu fie prinşi. Coborî, o luă grăbit şi urcă, ţinând pălăria strâns la piept.

Odată întors pe platformă, se întinse lângă catâri şi închise ochii pentru a nu mai vedea peisajul orbitor. Se săturase de toate, era deprimat şi dezgustat. Avea impresia că Dumnezeu uitase de el. Făcu cu degetul mare semnul crucii pe piept şi încercă să spună o rugăciune, dar nu îşi mai aminti cuvintele. Se gândi la indianul ucis cu o piatră şi îşi spuse că moartea acestuia le aducea ghinion. Oruro va pieri de insolaţie, iar el de foame şi de sete. Erau condamnaţi.

Aţipi în cele din urmă. Nu era un somn normal, ci mai degrabă o toropeală în care avu coşmaruri groaznice. Catârii gâfâiau cu limbile scoase. Oruro părea că doarme. La un moment dat, Santos deschise ochii, îl văzu pe însoţitorul său nemişcat şi crezu că murise, dar era atât de obosit, că nu avu puterea să se aplece deasupra lui pentru a vedea dacă era adevărat.

Poliţiştii apărură câteva ore mai târziu, iscând un nor mare de praf alb, care se îndepărta asemenea unui vârtej.

Copitele animalelor lor tropăiau pe drum, părând o armată întreagă. Santos se temu ca nu cumva trecerea celorlalţi catâri să îi facă pe ai lor să necheze şi le dădu ovăz pentru a le distrage atenţia.

Norul se îndepărtă. Era uşor de observat pe drum, şi tânărul îl privi îndepărtându-se spre orizont. I se păru chiar că avea o siluetă umană şi mintea sa înceţoşată îl vedea ca pe un personaj monstruos, capabil să străbată munţii fără nici un efort.

Când se lăsă răcoarea peste muntele de foc, Oruro începu să geamă. Santos îi vărsă apă printre dinţii încleştaţi şi îi

reînnoi compresa. Batista umedă se uscase complet pe fruntea fierbinte a bolnavului. Santos se temea de ce era mai rău. Se întrebă neliniştit ce se va întâmpla cu el dacă Oruro va muri. Îşi va continua singur drumul, dar gândul că va trebui să abandoneze cadavrul prietenului său vulturilor din Cordilieri îl descuraja.

Veni, în sfârşit, noaptea. La această altitudine, era răcoare şi noaptea nu mai era străbătută de adieri fierbinţi care îi trezeau. Oruro îşi veni în fire şi îl chemă pe prietenul său.

Febra părea să scadă şi Santos îi mulţumi lui Dumnezeu.

— Cum te simţi?

— Capul meu! Mă doare groaznic!

— Nu-i nimic. Ai făcut insolaţie datorită căldurii, dar mâine vei fi pe picioare, promise el.

— Mi-e sete.

Santos oftă. Proviziile se topeau văzând cu ochii, mai ales rezerva lor de apă. Totuşi îi dădu să bea, ştiind că acesta avea nevoie să se hidrateze.

— Ai văzut poliţiştii? bâigui Oruro.

— Au trecut spre seară şi nu ne-au văzut, deoarece am avut grijă să părăsim drumul.

— Foarte bine, aprobă chiorul.

— Te simţi în stare să ne reluăm drumul mâine? întrebă Santos.

Oruro făcu o grimasă.

— Nu putem fugi de aici până când poliţiştii nu se vor fi întors, altfel riscăm să dăm nas în nas cu ei.

— Ai dreptate, admise Santos, nu mă gândisem la asta.

— Cred că nu vor mai merge mult, îl linişti Oruro.

Probabil că nu şi-au luat provizii cu ei. Desigur, ei credeau că ne vor prinde în sat. Când au văzut că am plecat, şi-au luat strictul necesar.

Santos aprobă cu un gest din cap. Îşi admira prietenul pentru spiritul său de observaţie. Cât despre el, era un ins contemplativ şi niciodată nu aprofunda problemele.

*

Poliţiştii se întoarseră a doua zi, după-amiaza. Trecură

iscând din nou norul de praf cu formă umană, care traversa muntele, furtuna de tropote şi nechezatul jalnic al animalelor doborâte de oboseală şi de căldură.

Pentru a face catârii să stea liniştiţi, Santos procedă la fel ca în ajun. Totuşi, nemaiavând ovăz, le dădu să bea restul de apă.

— Dacă nu găsim un izvor în curând, spuse el, animalele vor crăpa de sete.

Oruro, care se simţea mai bine, îl linişti:

— Catârii sunt foarte rezistenţi. Sunt aproape ca o cămilă. Am auzit chiar că unii au rezistat şase zile fără să mănânce sau să bea. Nu mai este mult până la frontieră şi s-au mai odihnit. În galop, vom trece în Chile chiar mâine.

Norul alb se lăsă în vale. Aşteptară până ce dispăru, apoi Santos se apropie de marginea platformei pentru a se asigura că nu exista nici un pericol.

Nu se vedea ţipenie de om.

Cei doi prieteni îşi reluară drumul.

Capitolul XII

Nu ajunseră în Chile a doua zi, ci a treia zi, de dimineaţă.

La trecerea frontierei, nu întâmpinară nici o dificultate. Nici un post vamal nu bara trecerea în acest colţ izolat de lume.

Un panou pus pieziş anunţa că teritoriul era de altă naţionalitate. Chile… Chile!

CHILE

Era de un laconism minunat. Santos sări de pe catâr şi începu să ţopăie ca un apucat. Apoi îşi făcu cruce, ca în toate marile evenimente din viaţa lui.

— Oruro! Oruro, prietene! tropăia el. Am câştigat! Suntem salvaţi! Ce fericire… Priveşte, Chile… Chile!

Muntele amplifică vorbele lui pline de fericire.

Îngenunche şi sărută pământul ţării care îi oferea azil, unde spera să trăiască anii cei mai frumoşi din viaţa sa.

Drept înainte, la mare distanţă, se aflau marea şi Antofagasta cu biserica. Şi, în curând, şi Consuelo… Fata cea mai frumoasă din toată America de Sud! Femeia cea mai pură pe care a întâlnit-o vreodată un bărbat.

Santos se ridică, sări spre catârul epuizat, care se ghemuise lângă un bolovan fierbinte, şi îşi luă chitara dintr-unul din sacii agăţaţi de şa.

— Ce faci? întrebă Oruro, agasat de manifestările nebuneşti ale tânărului.

Santos nu răspunse. Mângâie corzile instrumentului şi începu să cânte cu o voce nazală un cântec tandru, de inimă albastră.

— Idiotule! spuse Oruro.

Santos se întrerupse pentru a-l privi pe însoţitorul său. Văzu în ochiul acestuia o luminiţă ciudată. După insolaţie, Oruro se schimbase. Oboseala şi febra îi deformaseră trăsăturile. Nu se mai spălaseră de zile întregi şi faţa lor era plină de praf. Acesta, amestecat cu sudoarea, forma un fel de carapace înspăimântătoare, încrustată în jurul ochilor şi gurii.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Santos. Nu eşti mulţumit?

Celălalt nu răspunse imediat. Se uita la cerul dogorâtor cu ochiul său sângeriu.

— E trist când te desparţi de tovarăşul de drum, murmură chiorul.

Santos mângâie suprafaţa netedă a chitarei. Contactul mătăsos îi dădu impresia de prospeţime. Bucuria sa se risipise brusc datorită atitudinii surprinzătoare a lui Oruro.

— Dar nu ne despărţim încă, obiectă tânărul.

— Ba da, spuse Oruro.

Îşi strecură mâna în cămaşă. Când o scoase, aceasta ţinea un revolver. Santos îl privi fără să înţeleagă.

— Ce faci? murmură tânărul.

. Lăsă braţele în jos. Chitara se odihnea acum pe sol şi încrustaţiile sale de sidef scânteiau ca nişte cioburi de sticlă.

— Ce faci cu pistolul? insistă Santos.

— O să te ucid, spuse Oruro.

Santos reacţionă în mod neaşteptat. Se uită în spate, ca pentru a vedea dacă existau martori. Doar muntele golaş, cu cactuşi geometrici, se întindea până departe în lumina orbitoare. Nimeni!

Santos se întoarse spre camaradul său.

— Glumeşti?

— Am aerul că glumesc?

Santos trebui să admită că interlocutorul său avea un aer

mai degrabă înspăimântător decât glumeţ.
— Înainte de a te ucide, continuă chiorul, trebuie să îţi dau câteva explicaţii…
Îşi drese glasul. Gura îi era plină de nisip şi când vorbea îl durea pieptul. În acest ţinut blestemat, fiecare vorbă era un chin.
— A fost ceva ce n-am putut înghiţi, Santos, acea lovitură de pumn pe care mi-ai tras-o la Chimihuaca, în seara în care ţi-am vorbit de târfa de Consuelo.
Santos deveni palid şi vru să se năpustească asupra lui, dar gaura neagră a revolverului înaintă implacabil, vorace, în întâmpinarea sa.
— Stai liniştit! spuse Oruro. În timp ce stăteam pe spate, pe podea, am hotărât să-i spun tot maistrului. Şi i-am spus totul!
Santos oftă din rărunchi.
— Ai făcut tu asta?!
— Da, fiule, am făcut-o. I-am povestit tot despre planul tău de a fugi şi restul… Am crezut că maistrul va turba, dar nu a fost aşa; este un om care se poate stăpâni, care gândeşte.
Nu-i de mirare că e un om cu stare!
— I-ai spus totul?! repetă Santos, copleşit de această lovitură neaşteptată a sorţii.
Dezamăgirea sa era atât de mare, încât nu se mai gândea la revolverul aţintit spre el.
Trădarea lui Oruro îi îngheţase sufletul.
— El m-a sfătuit să fug cu tine. El mi-a spus să luăm catârii. El mi-a făcut cadou această jucărie.
Şi făcu să sclipească ţeava revolverului.
— De ce? se bâlbâi Santos.
Mai puternică decât frica, decât decepţia sa, curiozitatea îl făcea să tremure.
Ca să te omor, la naiba! spuse chiorul. Apoi te voi lega de un catâr. Catârul se va întoarce la Chimihuaca şi îi va duce iubitei tale frumosul tău cadavru. Va afla astfel că ai murit, fără ca maistrul să fi intervenit. Îşi iubeşte soţia.
Este un defect al platoşei sale. Ce vrei, toţi avem o slăbiciune! A ta şi a lui este Consuelo, a mea sunt banii!
Şi scoase din buzunar un teanc de bani. Aceştia erau rupţi în două.

— Când cadavrul tău va ajunge la destinaţie, reluă

Oruro, maistrul îmi va trimite restul cu poşta din Iquique.

Îmi voi putea reface viaţa, fiule. Mulţumită ţie! Probabil că maistrul este neliniştit. La naiba, chestia cu poliţiştii nu o prevăzusem! Am preferat să aştept până în Chile pentru a te ucide. Astfel, sunt la adăpost de urmări...

— Nu o să mă ucizi! scânci uşor Santos. Oruro, sunt prietenul tău...

— Ai fost, până când m-ai lovit!

— Dar nu poţi ucide un om pentru că te-a lovit!

— Nu, nu te ucid pentru asta. Te ucid pentru libertate şi pentru bani! Ce vrei, în blestemata de mină am înţeles rostul vieţii. Nu trebuie să o complici cu sentimente! Dacă tu ai fi ţinut cont de sentimente în ce priveşte indianul care ne furase animalele, poate că acum am fi fost morţi.

— Oruro! strigă Santos. Nu o să mă ucizi. Când ai făcut insolaţie, te-am îngrijit. Am riscat să fiu prins de poliţie ca să nu te abandonez. Nici nu mi-a trecut prin minte aşa ceva!

Oruro dădu din cap şi puse în buzunar teancul de bani rupţi pe jumătate.

— Îţi mulţumesc, dar faptul că ai suflet bun nu schimbă cu nimic problema... Trebuie să te ucid, asta e!

— Eşti nebun!

— Nu! Tu eşti nebun că ai vrut să furi soţia maistrului.

Santos respira cu greu. Încă mai ţinea chitara, iar căluşul supraîncălzit îi ardea degetele.

— Dacă vrei, spune-ţi ultima rugăciune, spuse chiorul.

Santos îşi duse mâna liberă la faţă. Inima îi bătea atât de tare, încât simţea zvâcniturile până în gât. Regreta că nu murise atunci când se spânzurase. Cât de sarcastică era viaţa! Maistrul îl salvase atunci, şi tot el îl ucidea acum. Se târâse zile întregi sub soare, prin praful arzător al Cordilierilor, şi toată această aventură nu fusese decât o agonie lentă. Nu va vedea niciodată marea. Nu se va bucura niciodată de umbra voluptoasă a bisericii din Antofagasta.

Şi niciodată rochia foşnitoare a iubitei nu va apărea pentru el în piaţa din Antofagasta.

— Ascultă, Oruro, este o nebunie! Nebunie, înţelegi?

Lasă-mă să trăiesc! Te-ai răzbunat trădându-mă. Nu mă ucide, îți va purta ghinion.

— Cobe!

— Nu îţi va da bani, mă ucizi degeaba. Priveşte, catârii sunt epuizaţi. Nici unul dintre ei nu este în stare să se întoarcă la Chimihuaca.

Oruro clătină din cap.

— Ba da! Catârul va găsi apă. Şi e mai rezistent decât crezi.

— Oruro!

— Roagă-te! îi ordonă el cu o voce care exprima hotărârea. Roagă-te, vreau să terminăm odată!

Santos simţi că totul se terminase şi că destinul lui se va încheia sub razele soarelui chilian. Va muri în Chile, acest tărâm al făgăduinţei! Iar cadavrul său se va întoarce la Consuelo! Nu era oare o consolare supremă? Ultima favoare a unei sorţi potrivnice care se înverşuna împotriva lui?

Murmură repede o rugăciune. Nu pentru odihna sufletului său, ci pentru catârul care îi va transporta cadavrul la destinaţie.

Ochii lui morţi nu o vor revedea pe Consuelo, dar Consuelo îi va revedea corpul, şi voia să moară înscriindu-şi pe chip dragostea sa. Oare cadavrul său va păstra expresia umană după ce se va plimba zile întregi prin soare?

— Gata? întrebă Oruro pe un ton care se dorea stăpân pe sine, dar din care răzbătea un tremur uşor.

Santos începu să îşi facă cruce.

Oruro întinse-braţul ce ţinea revolverul, ţinti şi apăsă trăgaciul. Vizase capul. Acest cap frumos şi melancolic.

Detunăturile fură multiplicate de ecou şi se auziră mult timp în munţii de foc.

Santos nu termină semnul crucii şi se aruncă înainte.

Partea a II-a

Întoarcerea

Capitolul XIII

Era duminică şi cârciuma era arhiplină. Ca în fiecare lună, fetele tocmai sosiseră şi, drept urmare, minerii se grăbeau să-şi cumpere clipa de fericire. La extremitatea

tejghelei de lemn, doctorul sorbea dintr-un pahar de alcool şi fuma o ţigară de marijuana. Contempla indiferent animaţia din jur. Nu participa la ea, dar îi plăcea să se afle în mijlocul strigătelor oamenilor surescitaţi, care îi aduceau uitarea. Se simţea atât de bine să se cufunde în acest tumult, în timp ce fuma! Existenţa devenea ireală şi fluidă; nu îi mai copleşea pe oameni cu greutăţile sale şi nu le mai întindea capcane.

Drogul îşi făcea efectul asupra minţii înceţoşate a falsului doctor. Revedea imagini aurite de ceaţa timpului, care aveau o savoare aparte în mijlocul vociferărilor.

Minerii se împingeau unii pe alţii pentru a beneficia cât mai curând de favorurile plătite ale fetelor. Doctorului îi era milă de ei. Cândva, posedase şi el fete frumoase, fete de familie bună, care îl duseseră la ruină. Din cauza lor, îşi întrerupsese studiile şi devenise un ratat. Apoi venise rândul drogurilor şi al alcoolului. Dar nu mai avea importanţă. Nu le purta pică. Aşa era orânduită lumea, ca oamenii să se ducă unii pe alţii la pierzanie.

Brusc, se făcu tăcere în local, deoarece tocmai intrase maistrul.

Doctorul înălţă capul. Acest om avea ceva deosebit, îmbrăcat cu un costum din pânză albă şi cu o cămaşă albastră, cu pălăria de paie dată spre ceafa sa puternică, avea aerul unui conchistador. Felul în care se cambra pe picioarele depărtate, cu mâinile în şolduri, privind societatea parcă în căutare de ostatici, era cel al unui cuceritor ce nu cunoaşte mila. Înspăimântaţi, oamenii îl priveau cu coada ochiului, fără a îndrăzni să bea.

Requena termină inspecţia şi spuse, fără a ridica tonul:

— Linişte, băieţi!

Se apropie de tejghea, făcu un semn din cap către doctor şi îl interpelă pe Pedro, patronul localului:

— Au venit fetele?

— De acum o oră, spuse Pedro umil, Antonia le instalează.

Maistrul ridică din umeri şi intră în hol. Aici se afla un grup care făcea gălăgie. Oamenii se îmbrânceau pentru a intra primii.

Domingo închise uşa cu călcâiul. Antonia se grăbi în întâmpinarea lui cât de repede îi permiseră picioarele sale

scurte. Fuma o ţigaretă care mirosea la cinci poşte împrejur.

— Domnule Requena! spuse ea, vă aşteptam! Domnişoarele sunt încântătoare! Este una deosebită; roşcată, domnule maistru, atât de pasionată! Se numeşte Dorothee şi este americancă. O adevărată americancă, înţelegeţi?

Domingo o dădu la o parte cu cotul pe femeia imensă şi respingătoare şi intră în săliţa în care se instalau „domnişoarele”.

Printre ele se aflau o negresă, două metise şi o a patra, metisă neîndoielnic, dar care juca în „delegaţia de la bordelul din Gazipo” rolul americancei. Fetele fuseseră dăscălite de soţia lui Pedro, căci, văzându-l pe maistru, se repeziră în întâmpinarea sa, adoptând poziţii sugestive.

Requena le cântări fără jenă. Apoi, datorită publicităţii, o alese pe roşcata pe care i-o lăudase Antonia.

Dar când ajunseră într-una din încăperile mizerabile rezervate acestei industrii, maistrul îşi dădu seama că nu dorea să-şi exercite dreptul de întâietate asupra prostituatei. El, care de obicei se comporta ca o brută, trecea în prezent printr-o perioadă de îndoieli. Până atunci, Requena crezuse întotdeauna în forţa şi în şiretenia sa; dar, acum, se întreba dacă nu cumva steaua sa va apune. Şi asta din cauza unui catâr care nu se mai întorcea.

Când Oruro îi dezvăluise secretul soţiei sale, nu se înfuriase pentru că ştia că era o femeie uşoară şi, drept urmare, nu se va comporta niciodată normal. Ea era durerea lui. O iubea şi, căsătorindu-se cu ea, îşi asumase toate riscurile. Era unica sa slăbiciune.

Se întrebase dacă nu era mai bine să se debaraseze de Santos, care îl înşela, şi de Oruro, care ştia acest lucru; dar o evaluare rapidă îi demonstrase inutilitatea şi riscurile unei asemenea măsuri. Dacă îl ucidea pe Santos, Consuelo nu i-o va ierta niciodată. Atunci urzise acest plan machiavelic. Deoarece Oruro era un trădător, putea foarte bine să fie şi asasin.

Maistrul îi propusese târgul, iar celălalt acceptase fără să stea mult pe gânduri.

De ce nu se întorcea odată blestematul de catâr? De la plecarea minerilor, trecuseră opt zile, prin urmare, animalul ar fi trebuit să ajungă deja cu povara sa. În fiecare clipă, Requena încăleca pe cel de-al treilea catâr şi mergea să inspecteze

drumul. Spera să vadă revenind corpul lui Santos. Dar drumul rămânea pustiu şi nu se vedeau decât lame sălbatice, ce galopau printre cactuşi. Ce se întâmplase oare? îl trădase Oruro? Nu avusese curajul să ducă la capăt planul? Trădătorii pot trăda pe oricine. Sau, în momentul critic, avusese loc o luptă între cei doi? Luptă care fusese câştigată de Santos?

Requena îşi imagina mii de scenarii care nu făceau decât să-l deprime.

Dacă Santos reuşise să ajungă până în Chile? Dacă Consuelo pleca într-o bună zi după el? Degeaba era el atotputernic în Chimihuaca, nu se simţea în stare să o oprească pe Consuelo. Ani întregi ea îi fusese credincioasă şi acceptase această viaţă de mănăstire; dar Domingo nu îşi făcuse niciodată iluzii. Ştia că, într-o zi sau alta, oricâte precauţii ar fi luat, ea îşi va lua zborul imediat ce ar fi găsit uşa deschisă.

Şi tocmai pentru că era un om puternic, Requena nu putea face nimic. Oamenii puternici nu au nici o influenţă asupra femeilor indiferente. Dumnezeule, şi totuşi o scosese din bordel, din mocirlă! O spălase, o îmbrăcase, o acoperise de bijuterii şi parfumuri! Făcuse din ea o femeie respectată! Şi iată că, din cauza blestematului de miner, nimic nu mai conta pentru ea.

Dar cel mai greu era să rămână acelaşi, să nu îşi schimbe atitudinea. O supraveghea fără încetare, căutând în comportamentul soţiei lui cel mai mic semn de febrilitate, de nefericire sau, dimpotrivă, de fericire. Zadarnic! Consuelo rămânea aceeaşi. Calmă, melancolică, blândă şi puţin tristă în marele bungalow. Asculta aceeaşi muzică, tolănită pe divan. Domingo nu ar fi putut trăi fără ea. Dacă va dispărea din viaţa lui, viaţa sa va deveni un infern.

— Ei bine, señor! îi zise fata roşcată.

Se trezi din visul său straniu. Prostituata stătea goală înaintea lui şi îşi ondula coapsele pentru a-l excita. Acum câţiva ani, intrase împreună cu o prostituată într-un bordel din Tujuy şi fata se dezbrăcase sub ochii săi lacomi. Era Consuelo.

Îi zâmbise atât de trist, că simţise o strângere de inimă.

Capul său obişnuit să genereze doar gânduri calculate, capul său încăpăţânat de arivist se umpluse în acea clipă de muzică.

Roşcata se lipi de el, ondulându-şi bazinul, pentru a-şi

săruta partenerul.

Pentru prima oară, simţi dezgust.

O împinse cu un gest violent. Fata se clătină şi căzu în fund, într-o poziţie grotescă. Apoi se înfurie. Cu un salt, se ridică şi se năpusti asupra maistrului, tropăind: — Dar…ce maniere sunt astea? Ce te-a apucat, nemernicule?

Maistrul încruntă din sprâncene. Pentru o clipă, figura din faţa lui nu mai era cea a unei prostituate oarecare, ci cea a soţiei sale, cu expresia furioasă a unei prostituate dispreţuite.

O pălmui cu toată puterea. Fata scoase un strigăt. Requena o urmă în camera modestă, pălmuind-o în continuare. Se simţea eliberat de povara sa sufletească. De zile întregi, acumulase în el mânie. Avea impresia că o loveşte pe Consuelo, ceea ce îi producea o plăcere teribilă.

Roşcata sângera pe nas şi avea buzele sparte. Sângele şi rujul formau un amestec purpuriu, dezgustător. Fata se sufoca şi strigătele ei stridente i se opreau în gât.

Când se prăbuşi pe podeaua spartă, Domingo începu să o lovească cu picioarele. Era animat de o furie ucigătoare. Zgomotul sec al loviturilor şi strigătele fetei îl făceau să se simtă bine.

Uşa se deschise şi apăru Antonia. Bătrâna era urmată de celelalte fete, care începură să urle când descoperiră spectacolul!

— Domnule maistru! Domnule maistru! strigă bătrâna, smulgându-şi ţigara din gura ştirbă. Opriţi-vă! O s-o omorâţi!

În timp ce îl implora pe Requena, se agăţă de braţul lui.

Maistrul se opri. Pălăria de paie i se rostogolise pe jos, iar părul i se lipise de ceafă din cauza transpiraţiei. Îşi trase răsuflarea cu greutate.

Se uită la bătrână, la celelalte prostituate înspăimântate, apoi se aplecă deasupra victimei sale. Roşcata îşi pierduse cunoştinţa. Era toată numai vânătăi şi sânge. Părea un manechin dezmembrat.

Antonia ieşi grăbită pentru a chema doctorul. Maistrul lovi prostituata cu vârful cizmei.

— Sus! spuse el.

Şi, deoarece aceasta rămase nemişcată, ridică din umeri, îşi luă pălăria şi o scutură de praf. Apoi se apropie de un cufăr din lemn pe care se afla un lighean cu apă, luă o cârpă agăţată

de cui, o înmuie în chiuvetă şi îşi tamponă tâmplele şi fruntea. Se calmă. Când intră doctorul pe jumătate beat, îşi venise aproape cu totul în fire.

— Ce s-a întâmplat? întrebă medicul.

— Prostituata nu mi-a arătat respect, declară maistrul.

— Ştiţi prea bine, bombăni doctorul îngenunchind lângă rănită, că fetele astea nu sunt făcute să vă dea senzaţia că sunteţi un lord englez!

O consultă pe roşcată sumar, palpând rănile cu gesture brutale.

— Aţi rănit-o grav, spuse el.

Se întoarse spre Antonia.

— Duceţi-o la mine, va trebui să o pansez din cap până în picioare.

Făcu apoi semn maistrului să îl urmeze, şi cei doi bărbaţi părăsiră cârciuma prin uşa din spate.

Când ajunseră afară, merseră un timp în tăcere printre cactuşii cu formă de candelabre.

— Ascultă, maistre, atacă medicul, cred că ai dat de dracul!

Requena se abţinu să răspundă. Inima îi bătea încă cu putere şi era furios pe sine.

Doctorul continuă:

— Dacă femeiuşcă face plângere, o să ai necazuri.

Requena făcu un gest plictisit.

— Da, ştiu, continuă celălalt, un om important nu are niciodată neplăceri prea mari cu poliţia de aici, numai că va avea un efect negativ asupra minerilor. Povestea cu furtul catârilor ţi-a ştirbit deja prestigiul. Faptul că doi colegi de-ai lor au avut tupeul să îţi fure animalele chiar de sub nas îi bucură nespus de mult. Pe scurt, pentru prestigiul tău, trebuie neapărat să-i închizi gura.

Doctorul supraveghea reacţiile interlocutorului său. Simţea că îl are la mână.

— Special am cerut să ducă fata la mine. Nu pentru că este grav rănită, dar astfel voi putea să o păcălesc şi să-i aduc la cunoştinţă propunerile dumitale.

Bătrânul aprinse altă ţigară din cânepă indiană.

— Cu un mic teanc de bani, spuse el stingând chibritul, o voi aduce la sentimente mai bune. Ce spui?

— Aşa să faci, spuse sec Requena.

— Ai încredere în mine!

Maistrul îl părăsi pe doctor şi se întoarse acasă.

Consuelo stătea pe verandă, într-un fotoliu acoperit cu o pânză albastră. Era îmbrăcată cu o rochie neagră, cu flori roşii, care îi punea în evidenţă luminozitatea tenului.

— Te-ai şi întors! spuse ea pe un ton de reproş când îl văzu pe soţul ei.

— Te deranjez? întrebă Requena.

Femeia nu răspunse, dar pe buzele ei cărnoase apăru un zâmbet misterios..

— Te gândeai?

— Da, spuse ea, mă gândeam.

Maistrul se apropie de fotoliu şi puse brusc piciorul pe bara transversală pentru a-l opri din legănat.

— La mine? întrebă el.

Simţea cum se trezeşte din nou în el ura, dar nu violentă şi dezordonată, ci calmă, rece, lentă. O ură plină de gelozie.

— Nu, nu la tine, spuse ea. Scuză-mă…

În acea clipă, maistrul ar fi dat orice pentru a vedea apărând catârul cu cadavrul lui Santos.

Capitolul XIV

Catârul nu înţelesese imediat că era gonit. Omul legase cadavrul în spatele lui după ce îl înfăşurase în poncho-ul său de culoarea nisipului. O făcuse cu mare grijă, cu multe funii, iar corpul mortului era atât de bine legat, încât părea să facă una cu catârul. Apoi, tăiase o ramură şi începuse să lovească crupa animalului cu toată forţa, scoţând strigăte înspăimântătoare. La început, acesta, descumpănit, înnebunit, începuse să se rotească în cerc asemenea unui cal de circ, sub privirea surprinsă a tovarăşului său care necheza în faţa acestui spectacol neaşteptat.

Omul lovise din ce în ce mai tare, înjurând. Atunci catârul înţelesese că nu mai avea dreptul să rămână şi făcuse cale-ntoarsă.

La capătul drumului, unde se afla un stâlp plantat în solul arid, se întorsese. Văzu că tovarăşul lui îşi continua mersul împreună cu stăpânul său. Deoarece nu mai era dorit, trebuia

să se înapoieze acasă.

De acum înainte, nimic nu mai avea să conteze pentru el în afara ţarcului maistrului, care era atât de răcoros şi unde avea apă şi ovăz din belşug.

*

Soarele trecuse de zenit. Catârul se târa încet, cu limba scoasă. Solul fierbinte îi ardea picioarele deasupra copitelor iar genunchii erau acoperiţi de răni deschise, care atrăgeau muştele. Zumzăitul neîncetat al insectelor îl exaspera.

Pentru a le alunga, începu să alerge, dar muştele lacome erau mai iuţi decât el, iar alergatul îi spori setea. Câteodată, se cabra în faţa unei şopârle care îi tăia drumul. Apoi asculta cu urechile fremătânde, în speranţa că va percepe zgomote familiare, dar o tăcere apăsătoare domnea peste lanţul stâncos. Grajdul maistrului era departe. Şi totuşi trebuia să ajungă acolo cu orice preţ!

Catârul pomi din nou la drum, cu mici paşi prudenţi, ca şi cum ar fi traversat vadul unui râu sau o porţiune de nisipuri mişcătoare. Uneori, mergea în ritm normal şi se comporta ca altădată, când îl ducea pe stăpânul său de la mină acasă, în mijlocul unei mulţimi respectuoase.

Parcurse astfel mai mulţi kilometri în zigzag, ieşind uneori de pe cărare. Pietrele se rostogoleau sub copitele sale şi încercau cu perfidie să-l antreneze în abis. Atunci tropăia cât putea pentru a scăpa. Picioarele şi braţele cadavrului îl loveau pe crupă şi animalul, astfel îmboldit, căuta în organismul său epuizat noi resurse de energie, datorită cărora străbătea câteva sute de metri ca un automat.

Trebuia să meargă, să străbată distanţa interminabilă pe care acei oameni smintiţi îl obligaseră să o parcurgă.

Uneori, sărmanul închidea ochii şi continua să meargă până când instinctul său treaz îl avertiza asupra pericolului.

Merse astfel ore întregi. Spre seară, când muntele fu cuprins de flăcări înainte de a se cufunda în întuneric, catârul încercă să mănânce un cactus, ademenit de culoarea verde a plantei. Se înţepă şi scoase un geamăt aproape uman, care se rostogoli în abisurile deja învăluite de întuneric.

Făcu câţiva paşi, clătinându-se, dar simţi solul nesigur sub copite.

Atunci se ghemui lângă un bolovan, cu cadavrul fixat în spatele său, şi aşteptă trist răcoarea nopţii.

*

La miezul nopţii, se pomi vântul şi un fel de chiciură cenuşie se depuse pe pietre. Catârul, care dormea prost, ghemuit pe labe ca un câine, începu să lingă pietrele din jurul său. Limba sa aspră întâlni doar o umiditate relativă, care nu reuşi să dilueze saliva vâscoasă. Totuşi impresia de răcoare îl reconfortă şi animalul porni la drum cu puţin înaintea zorilor.

Urcase cu greu drumul în pantă, dar şi mai dificil se dovedi acum coborâşul. La urcuş, fusese ghidat de oameni. Acum se bizuia doar pe instinct. Înaintă nesigur pe el. Picioarele cadavrului deveneau tot mai moi şi călcâiele îi loveau acum regulat crupa.

Răsări soarele şi, imediat, natura se încălzi ca un cuptor, lumina devenind orbitoare, reflectată de stâncile albe. Catârul îşi lăsă urechile în jos. Îşi încetini mersul.

Continuă să înainteze, regretând vag prezenţa oamenilor şi inteligenţa lor aspră, care îl ghidau fără milă, dar cu siguranţă.

Avea impresia că merge pe nisipuri mişcătoare. De fiecare dată când făcea un pas, i se părea că se afundă până la piept, ceea ce îi provoca o spaimă plină de voluptate. Se oprea privind fix solul cu marii săi ochi galbeni, ca şi cum ar fi vrut să găsească un semn prevestitor. Era surprins apoi că poate pleca, că mai poate înainta prin praful arzător. Dâre negre de sânge închegat se vedeau pe picioarele sale lungi.

Pentru o clipă, se sprijini de stâncă, lăsă capul în jos şi scoase un oftat lung, care ridică un nor de praf alb. Apoi scoase un nechezat stins, lipsit de vlagă, după care îşi reluă drumul spre casă.

Parcurse astfel mai mulţi kilometri şi ajunse la o râpă periculoasă. În acest loc, cărarea trecea pe lângă prăpastie şi era pe alocuri deteriorată. Instinctul pericolului fu ca un şoc. Animalul se trezi din toropeala sa bolnăvicioasă, ceea ce îl făcu

să meargă extrem de încordat. Când ajunse în zona periculoasă, o avalanşă de pietre detaşate probabil de o şopârlă se iscă deasupra lui şi îi lovi copitele. Se cabră pentru a rezista, dar presiunea era prea puternică, şi catârul alunecă împreună cu avalanşa.

Totul se întâmplase cu iuţeală. Nu înţelegea ce se petrecea şi necheza stins simţind că alunecă odată cu celelalte pietre în acest ocean de granit. Apoi coborârea încetă. Catârul zăcea pe o parte, în fundul abisului. Partea dreaptă a crupei sale era numai rană, şi sângele proaspăt, roşu-aprins, curgea în praf. Mortul nu se desprinsese; doar un picior fusese dislocat. Acesta atârna de-a curmezişul, gol. Pantoful dispăruse.

Carnea moartă era sfâşiată, dar nu curgea sânge. Catârul rămase un timp pe grămada de pietre. Gâfâia şi iu avea putere să se ridice. Şi, brusc, îl cuprinse furia. Făcu un salt. Se ridică, strănută şi începu să se învârtească asemenea unui animal de circ care merge pe o minge imensă. Se aştepta să cadă şi mai jos, dar râpa forma un palier. Sub acesta se afla vidul înspăimântător, vidul fără fund. Îi era teamă şi de aceea îşi strânse copitele pe un locşor cu puţin mai mare decât o batistă. Voia să stea drept ca un băţ. Îi era teamă de perfida multiplicare a pericolului reprezentată de cele patru picioare ale sale. Soarele era mai arzător ca oricând. Catârul nu mai avea instinctul setei sau al foamei.

Se mai învârti o clipă, cu copitele strânse una lângă alta, asemenea unui titirez. Şi înţelese că drumul nu mai exista, că era prizonierul vidului. Trebuia să pornească din nou la drum.

Ştia din instinct în ce direcţie se afla grajdul şi voia să o apuce într-acolo cu orice preţ. Încercă să urce panta, dar îi fu imposibil. De fiecare dată când încerca, peretele stâncos ceda şi aluneca la loc.

Pe mica platformă pe care tropăia, sângele înnegrise solul şi muşte căzute din cerul alb de căldură îl acopereau cu un voal albăstriu, tremurând. Veneau din ce în ce mai multe, zumzăind nervoase, se aşezau pe rănile calde ale catârului care nu reuşea să le alunge cu coada.

După amiaza, în toiul căldurii, pierdut, animalul avu un miraj. I se păru că regăsise drumul şi începu să înainteze, nu spre vid, ci spre măruntaiele muntelui. Nu vedea sub el nimic altceva decât pietre, pe care păşea cu copitele sale zgâriate.

Parcurse aproximativ douăzeci de metri într-o poziţie care sfida orice lege a echilibrului şi a gravitaţiei. Pietrele alunecau sub el, aluneca şi el un metru, doi, ca lava pe marginile unui crater. Apoi făcea un efort pentru a continua. Şi, miraculos, continua să meargă. Inconştienţa îi dădea forţe nebănuite. Instinctul său treaz îl avertiza în ultima clipă.

Când se lăsă seara, îşi dădu seama că ajunsese din nou pe cărare. Tot corpul îl durea. Muştele lacome nu îi dăduseră pace şi formau pe crupa sa zgâriată un plasture negru, efervescent. Dar nu avea importanţă, nu le mai simţea. Dimpotrivă, furnicarul îl ajuta să trăiască. Era ultima fărâmă de viaţă din trupul său.

Când se făcu întuneric, catârul începu să lingă pietrele ca şi cu o noapte în urmă. Dar condensarea nu se produsese încă. El nu îşi dădu seama de acest lucru. Limba sa umflată, aspră, plină de praf, era ea însăşi o piatră.

Visă la umbra violetă care învăluia ţarcul de acasă şi la zgomotul magic pe care îl face toarta unei găleţi pline cu apă.

Capitolul XV

Dimineaţa fu trezit de ţipete pe care le identifică imediat.

Erau vulturii munţilor, pe care moartea îi atrăgea ca pe ciocli.

Catârul se ridică dintr-un salt. Se simţea plin de putere, datorită fricii care îi dădea aripi. Ridică uşor capul spre cer şi scoase gemete disperate la vederea celor patru păsări negre care se roteau deasupra lui. Zburau în tăcere. Descriau un cerc larg şi abia apoi scoteau un strigăt răguşit, ca un vaiet. Cu fiecare rotaţie, cercul se îngusta şi cobora progresiv. Catârul începu să alerge disperat, aşa cum nu mai alergase niciodată. Nu mai era atent nici la pietrele instabile, nici la prăpastia ce se căsca de o parte a drumului.

Păsările de pradă îl înnebuneau. Umbrele lor imense dansau în jurul lui într-o horă înspăimântătoare. Umbre care scoteau strigăte. Uneori, ele se micşorau - atunci când catârul încetinea - şi ştia ce înseamnă: vulturii se vor năpusti asupra lui. Atunci sărmanul animal pornea din nou la drum, scuturându-se pe cât posibil. Păsările de pradă erau atrase de mirosul cadavrului, dar catârul, cu mintea îngreunată, credea

că, dacă se va opri, vulturii îl vor sfâşia.

Să meargă! Să meargă mai departe!

În grajdul stăpânului său, nu va mai trebui să se teamă de vulturi.

Străbătu o mare distanţă, aproape fără să atingă solul, escortat, înnebunit de cercul hidos de deasupra lui. Acum vulturii erau în număr de doisprezece. Se înmulţeau, fără ca animalul să-i vadă sosind. Brusc, deasupra munţilor, apărea o umbră în plus, şi cercul morţii se lărgea.

Catârul alerga în zigzag. Genunchii i se îndoiau sub greutatea cadavrului. Dar frica era mai tare decât slăbiciunea. Dacă se va opri, va muri. Va fi sfâşiat de abominabilele gheare şi ciocuri de oţel, îi vor smulge carnea, îl vor rupe în bucăţi. Nu voia acest lucru. Avea o părere teribilă în legătură cu aceste păsări fără milă. Umbra funebră a aripilor lor formau pete pe solul alb.

Da, mai departe, tot mai departe, pentru a nu fi sfâşiat şi făcut bucăţi de acest cerc al morţii.

*

Un om din Carjaval zări foarte departe, pe cerul neclintit, cercul negru de vulturi. Dedesubt, se vedea un nor de praf.

Înţelese şi strigă:

— Coroana neagră! Coroana neagră!

Oamenii ieşiră din cocioabele lor din lut uscat, privind spre orizont, şi toţi ştiură despre ce era vorba.

— Soseşte un mort! spuse bătrânul care discutase cu Oruro şi cu Santos.

Îşi făcură cruce în tăcere. Coroana neagră se apropia de sat şi, în mijlocul tăcerii adânci, strigătele vulturilor şi zgomotul copitelor catârului se distingeau tot mai clar.

Oamenii se duseră să îi cheme şi pe ceilalţi. Toată populaţia din Carjaval ieşi pe drum. Cel care făcea oficiul de paracliser, atunci când un părinte venea din vale pentru a ţine slujba, alergă la capelă şi începu să tragă clopotul.

Sunetul spart şi subţire se ridică spre cerul supraîncălzit.

Vulturii tăcură, dar nu îşi părăsiră postul de veghe.

Extraordinarul cortegiu apăru în vârful colinei. Toată

lumea îngenunche în praf. Catârul, oarecum reconfortat la vederea oamenilor, îşi încetini galopul şi începu să meargă grav, cu alura unei persoane importante. Pe măsură ce se apropia, se simţea miasma morţii. Păsările păstrară distanţa, între timp, se înmulţiseră, astfel că acum cercul se transformase într-un nor gros de pene întunecate.

Alaiul intră în satul împietrit. Clopotul răsuna cu putere, oamenii tăcuţi priveau catârul care căra un cadavru învelit într-un poncho, cu un picior înnegrit, ce se legăna acoperit de muşte.

Animalul mergea solemn. Vulturii, intimidaţi de dangătul clopotului şi de oamenii adunaţi, se ridicară cu câţiva metri. Atunci catârul se opri pentru o clipă, doborât de oboseală. Căzu în genunchi în faţa indienilor îngenuncheaţi, ca şi cum ar fi vrut să le întoarcă politeţea.

Se gândi confuz la apă. Simţea că se afla undeva în acel sat. Voia să bea. Acum nu-i mai era atât de frică.

Se ridică, fu pe punctul de a cădea pe o parte, îşi regăsi echilibrul şi îşi reluă drumul. La trecerea sa, locuitorii din

Carjaval îşi făceau cruce, apoi, în urma sa, se ţineau de nas pentru a nu simţi mirosul groaznic al cadavrului în putrefacţie.

Catârul traversă satul cu paşi şovăielnici, în căutarea apei.

Vulturii se roteau în înaltul cerului, ţinuţi la distanţă de dangătul puternic al clopotului.

Catârul zări adăpătoarea în capătul satului. Era un puţ.

Pentru a bea, trebuia mai întâi să învârtească manivela.

Animalul se apropie, adulmecând ghizdul umed pe unde se scurgea apa. Îl linse cu lăcomie. Apoi, instinctiv, se întoarse spre oamenii înşiraţi în spatele lui privindu-l. Se bizuia pe ei şi aştepta să vină să-i scoată puţină apă din sânul acestui pământ arzător. Dar nimeni nu se mişcă. Oamenii se rugau pentru mort şi nu se ocupau de catâr. Acesta se mulţumi în cele din urmă să lingă muşchiul care creştea pe ghizdul puţului. Era delicios de umed.

Brusc, dominând glasurile oamenilor, se auzi un zgomot înspăimântător. Coroana neagră se desfăcea. Vulturii, liniştiţi datorită imobilităţii generale, se năpustiră asupra unui copac unde se aciuară. Într-o clipă, copacul începu să freamăte.

Catârului i se făcu frică şi se năpusti afară din satul neprimitor. Îşi umezise, în sfârşit, limba. O scoase pentru a accentua senzaţia de răcoare. Vulturii zburară din copac, cu un zgomot ca o detunătură. Coroana se formă la loc deasupra catârului.

*

Atâta timp cât se afla în mişcare, vulturii nu vor îndrăzni să-l atace. Era convins de acest lucru. Prin urmare, mergea, ştiind că în cele din urmă va ajunge acasă. Nu era prea atent, deoarece nu avea nevoie să se orienteze. Se simţea cuprins de o mare fericire. Dar drumul nu se mai termina şi păsările nu-i dădeau pace.

Brusc, catârul ameţi şi se prăbuşi la pământ. Nu îşi dădu seama imediat. Gâfâind pe pietre, crezu că încă mai mergea. Dar avu deodată groaznica senzaţie că vulturii se năpusteau asupra lui. Aşa şi era.

Cel mai îndrăzneţ ieşi din cercul care se oprise şi se repezi asupra lui. Ghearele sale se înfipseră în piciorul mortului, iar imensul cioc încovoiat se abătu asupra pulpei.

Catârul avu impresia că vulturul se înfrupta chiar din carnea lui. Vulturul smulse o bucată din carnea moartă şi se ridică bătând din aripi. Aripile sale grele atinseră urechile animalului. Acesta se ridică şi abia atunci realiză ce se întâmplase. Se lăsase cuprins de slăbiciune. Se culcase. Nu trebuia să se mai întâmple. Nu înainte de a fi ajuns la grajd.

Pomi din nou.

Gura îi era tot atât de uscată ca şi înainte. Limba i se părea de plumb, ceea ce îi îngreuna respiraţia.

*

Ce era cu acele strigăte?

Catârul se opri cu partea din spate înclinată. Încercă să înţeleagă ce se întâmpla. Deasupra lui, cercul se agita. Din cer se auzeau strigăte înspăimântătoare. Nu mai ştia ce însemnau toate acestea. Era ceva rău, dar ce anume? Privirea sa tulbure era orbită de razele puternice ale soarelui.

Ce era cu acele strigăte?

Şi îşi aminti: vulturii. Să plece! Să meargă mai departe!

Grajdul…

Acum, vulturii făceau un zgomot asurzitor, deoarece zburau la altitudine joasă. Uneori atingeau cu aripile urechile asurzite ale animalului.

Mai repede!

Dar nu mai avea destulă putere pentru a-şi ridica copitele. Abia se mai târa. Catârul înţelese că dintr-o clipă în alta era sfârşitul, că va trebui să se întindă pe jos pentru a-şi da sufletul sub loviturile celor treizeci de ciocuri care îl urmăreau de ore întregi.

*

Păsările se lăsaseră pe spatele său. Aripile lor de vampir îl biciuiau puternic. Se scutura pentru a le alunga, nemaiputând să înainteze. Forţele care îi mai rămăseseră le folosea pentru a azvârli slab din copite, vrând să se elibereze. Dar presiunea păsărilor de pradă devenea tot mai puternică. Vulturii înţeleseră că ei câştigaseră şi că răsplata va fi dublă. Cu ultimele forţe, catârul se ridică. Se sprijini de peretele stâncos, vrând să moară în picioare, ţinând piept agresorilor săi înaripaţi. Surprinşi, vulturii se ridicară câţiva metri într-un vârtej de pene. Atunci zăriră cadavrul unei lame într-o crevasă. Animalul nu reuşise să sară şi se zdrobise la cincisprezece metri mai jos. Cadavrul era atât de bine ascuns, încât nici un alt vultur din apropiere nu îl găsise. Cel mai ager din coroană plonjă în prăpastia cu pereţii verticali, scoţând strigăte care îi atrase pe ceilalţi pe urmele sale.

Această debandadă neaşteptată fu observată de catâr.

Aproape că nu mai vedea şi, pentru a înainta, se orienta după peretele stâncos. Păsările nu vor întârzia să apară. Le auzea scoţând ţipete în fundul prăpastiei adânci. Pentru o clipă, avu viziunea a ceea ce îl înconjura şi zări deasupra lui mormântul în care stăpânii săi se adăpostiră la dus. Era locul ideal pentru a-şi da sufletul. Cei trei pereţi străluceau în soare.

Dacă ar putea ajunge la acest refugiu, ar găsi umbră, adăpost…

Lăsă capul în jos. Nările sale, sprijinite de o piatră, sângerau. Sângele curgea de-a lungul botului său. Se încordă, reuşi să părăsească drumul şi să se caţere până la cavou. Cu câteva zile în urmă, fusese legat de un bolovan din spatele umilei construcţii. Aceasta, deşi era de mici dimensiuni, putea să îl adăpostească. Aşadar, intră şi înaintă până ce dădu cu capul de peretele din fund. Atunci, picioarele îi tremurară şi se prăbuşi peste mormânt încovrigat, copleşit de greutatea cadavrului dezarticulat care părea sudat de el.

*

Noaptea, când pentru puţin timp se făcu răcoare, îşi reveni în fire. Ridică uşor capul. Liniştea din cavou era diferită de cea a muntelui. Era o linişte plăcută, intimă; mai întâi, catârul crezu că se află în grajd, dar mirosul groaznic al cadavrului îl readuse la realitate. Fornăi. Botul său pipăia solul. Dădu de o cutie din tablă uitată de Santos şi de tovarăşul său atunci când se năpustiseră în căutarea animalelor. Cutia avea două găuri. Catârul o mirosi. Conţinea un lichid necunoscut. Tot împingând-o cu botul, o răsturnă. Un rest de bere se scurse pe dale. Pipăi cu limba sa ca o piatră băltoaca. Era amară, dar gustul deosebit nu îl descurajă. Linse îndelung băltoaca galbenă şi simţi ca prin miracol cum îşi recăpăta forţele.

Se ridică, ieşi cu spatele din cavou şi adulmecă noaptea călduţă. În ciuda mirosului de putreziciune care îl înconjura, catârul simţi mirosul vieţii.

Atunci porni din nou la drum.

*

Vegetaţia îşi făcu din nou apariţia. Cactuşii deveniră tot mai numeroşi şi pe alocuri apărură arbuşti. Catârul se repezi spre ei şi mâncă frunzele aflate la îndemâna sa.

Apoi plecă; dar acum îl durea stomacul şi nu merse prea mult. Se prăbuşi pe un povârniş acoperit cu iarbă aspră.

Simţi ceva rece ce se agita sub burta sa. Se ridică în

genunchi. Simţi o înţepătură în piept. Un şarpe lung, gri, se strecură prin iarba galbenă, rapid şi silenţios. Coada sa se agită în aer, după care dispăru într-o gaură. Catârul nu se temu. Se culcă la loc. Solul era mai fierbinte ca niciodată.

În spatele lui, Cordilierii se ridicau ca un ocean vertical de valuri stâncoase care străluceau.

*

Îi era frig. Frig −în ciuda soarelui care continua să îşi arunce fără milă razele, precum şi a pământului supraîncălzit pe care zăcea. Îl treceau frisoane şi simţea cum tremură şi cadavrul omului din spatele său. Legăturile care îl sudau de el se slăbiseră puţin şi corpul zăcea acum pe coasta stângă a animalului.

Catârul avea respiraţia tăiată. O umflătură de rău augur apăruse pe pieptul lui în locul în care îl muşcase şarpele.

Simţea cum îl cuprinde frigul, întinzându-se spre membrele anterioare. I se părea că se transformă într-un bloc de gheaţă.

Apoi îl cuprinse moleşeala. Nu mai încercă să se ridice.

Tot ceea ce îndurase - mersul interminabil prin infernul

Cordilierilor, escorta înspăimântătoare a vulturilor, setea, muştele, toate fuseseră date acum uitării.

Va muri în sfârşit. Veninul care alerga prin venele sale era un cadou binevenit. Un cadou frumos. Nu mai auzea, nu mai vedea nimic.

Neantul îl absorbea lin, ca un fluid.

Pe cărarea alăturată se auziră paşi. Umbre. Voci. Doar că acestea aparţineau unei lumi dispărute. Erau imagini şi sunete dintr-o lume veche, care murea odată cu el.

Capitolul XVI

Era un cuplu de metişi. Femeia, grasă, purta o rochie în culori vii; bărbatul era, dimpotrivă, slab ca un ogar. Mergeau la San Pablo, alături de un măgar care năpârlea şi care le ducea bagajele. Femeia, care era însărcinată, se oprea imediat ce găsea puţină umbră. Uneori, tovarăşul ei de drum o ajuta să se

urce pe măgar şi lua povara animalului pe umerii săi.

Mergeau liniştiţi, când măgarul se opri cu capul în jos, răcâind solul cu o copită.

— Dii! strigă omul.

Măgarul nu se clinti. Omul îi trase o palmă peste crupă.

Animalul făcu doi paşi şi se opri din nou.

Stăpânul său zadarnic îl înjură şi îl lovi, animalul refuză să mai facă un pas în plus.

— Ce a păţit? murmură femeia.

Soţul ei nu răspunse. Strâmbă din nas, privind în jurul său.

— Maria, spuse el, nu simţi nimic?

Ea avu acelaşi gest şi descoperi şi ea mirosul de putreziciune.

— Miroase a mortăciune, spuse ea cu glas stins. O fi vreun animal mort.

Omul înaintă. Zări imediat o pată întunecată dinspre care venea mirosul pestilenţial. Era un catâr culcat pe o parte, cu picioarele îndoite şi cu cadavrul unui om învelit într-un poncho în spate.

Cadavrul omului nu mai avea un picior. Un os palid, decolorat de soare, se iţea din carnea putrezită, asemenea unui băţ care iese din mâneca sfâşiată a unei sperietori de ciori.

— Ce este? spuse femeia.

Văzându-l pe stăpânul său înaintând, măgarul se apropie şi el. Femeia îşi duse mâna la gură şi îşi înăbuşi un ţipăt.

Bărbatul se întoarse, văzu emoţia soţiei şi, îngrijorat de starea ei, trase măgarul de căpăstru în afara acestei scene danteşti.

— Ce este? repetă femeia.

— Un mort care fusese trimis acasă pe un catâr, răspunse el, făcându-și cruce.

Femeia îşi făcu şi ea cruce. Aerul mirosea groaznic şi putea fi auzit zumzăitul muştelor care se înfruptau din cadavru.

— Ce o fi păţit bietul catâr? bâigui ea.

— A murit de oboseală.

Dădură să plece când auziră un geamăt. Se priviră unul pe celălalt. Măgarul se cabră din nou.

— Sfântă Mărie, Născătoare de Dumnezeu! spuse femeia.

Se lăsă din nou liniştea întreruptă doar de zumzăitul

muştelor.

Măgarul stătea cu capul în jos, părând să cugete. Femeia se uita fix la urechile acestuia.

— Ce zici? întrebă ea.

— Catârul nu a murit încă, asta-i tot!

— Trebuie să facem ceva.

— Nu este nimic de făcut! o asigură soţul ei.

— Du-te şi vezi! spuse ea simplu.

Era o implorare şi poate un ordin. Omul se întoarse lângă catâr. Acesta avea un ochi deschis, şi muştele, atrase de globul galben, făcuseră cerc pe pleoapă. Metisul studie animalul, căutând un semn de viaţă. Era aproape sigur că geamătul auzit era ultima sa suflare. Totuşi, privindu-l ţintă, i se păru că-i vede pieptul mişcându-se. Crezu că are vedenii şi îşi prelungi cercetarea. Da, nu era nici o greşeală, catârul trăia încă. Răsuflarea lui slabă făcea cadavrul să se mişte.

Era un coşmar. Călătorul zări umflătura de pe pieptul animalului. Aceasta întindea pielea uzată şi, în centru, se vedeau două mici răni violete, care explicau cauza răului.

Omul se întoarse la soţia lui.

— Nu a murit, dar nici mult nu mai are, spuse el. A fost muşcat de un şarpe.

— Fă ceva, îl sfătui femeia.

Această întâlnire macabră o impresionase profund.

Vedea în ea un semn funest, care trebuia descântat neapărat.

Soţul înţelese şi clătină din cap…

— Ştii, fie că fac, fie că nu, este acelaşi lucru…

— Încearcă totuşi!

Omul aprobă, îşi luă cuţitul şi îl desfăcu. Lama aruncă o sclipire care se pierdu în lumina orbitoare a naturii. Se îndreptă spre catâr. Mirosul îi făcea rău. Îşi reţinu răsuflarea, dar mirosul se insinuă în nările lui cu insistenţă, dulceag şi fără milă.

Metisul îngenunche în faţa catârului. Se feri să privească cadavrul şi osul alb care ieşea din macabrul balot.

Înfipse cuţitul în umflătură. Lama intră cu o uşurinţă care îl sperie. Un lichid întunecat se scurse pe nisip. Catârul îşi ţinea ochiul deschis şi muştele continuau să-şi potolească setea din globul umed.

Omul şterse lama murdară a cuţitului de blana prăfuită a animalului. Apoi îl înfipse de mai multe ori în nisipul fierbinte ca pentru a-l purifica.

Apoi închise cuţitul şi îl strecură în buzunar. Catârul nici nu se clintise. Coastele acestuia aproape că nu se mai mişcau. Bărbatul se dădu înapoi încet, gonit de mirosul pestilențial. Ştia că va duce cu sine acel miros abominabil ore întregi.

— A murit? întrebă soţia lui.

— Nu încă!

— Să plecăm! spuse ea.

Femeia se gândi că, dacă se vor îndepărta înainte ca animalul să moară, blestemul nu se va lega de ei.

Omul luă încărcătura pe umerii săi robuşti. Şi plecară toţi trei, femeia pe măgar, el mergând în faţă, precum Maria şi Iosif străbătând drumul spre Bethleem.

Capitolul XVII

Cineva bătu la uşă. Maistrul lăsă paharul de whisky pe masă şi privi printre lamele storului. Recunoscu silueta doctorului şi se ridică bombănind. Consuelo tocmai citea un roman, în timp ce servitorul punea masa.

Requena nu îl invită pe musafirul său în sufragerie din cauza soţiei sale.

— Ei bine? spuse el.

— V-am deranjat de la masă? se scuză doctorul pe un ton dulceag.

Acesta avea o înfăţişare ipocrită, şi Domingo îşi dădu seama la ce să se aştepte.

— Deci? întrebă el.

Celălalt trăgea dintr-un chiştoc. Îl aruncă pe solul prăfuit unde se stinse sfârâind.

— Fata se simte mai bine, îl linişti doctorul. Aş putea chiar să spun că, datorită îngrijirii mele competente (aici zâmbi cu modestie), se află în afara oricărui pericol.

— Deci? insistă maistrul.

Puţin îi păsa dacă fata se simţea mai bine; într-un fel, chiar regreta. Dacă ar fi murit, ar fi îngropat-o, şi nimănui nu i s-ar fi părut ciudat. După incidentul de la cârciumă, stăpânul minei ajunsese la capătul nervilor. Catârul nu se întorsese şi îşi

închipuia că planul lui eşuase. Acel nemernic de Santos se afla probabil deja în Chile, fără nici o grijă, aşteptând-o pe soţia lui. Într-o bună zi, Consuelo va fugi, în ciuda vigilenţei sale şi se va duce după miner; aşa fusese scris. Iar el va rămâne singur cu indivizii ăştia îmbibaţi de trotil şi cu sticla sa de whisky. Doar acest gând îl îngrozea.

Uneori îi venea să distrugă tot ce întâlnea în cale.

— Deci?

Întrebarea răsună ca o detunătură. Privirea sa strălucea sălbatic, mai intens decât de obicei.

— Deci, murmură doctorul privind aiurea, deoarece se simte mai bine, va vorbi! Ştii prea bine ce are de spus o asemenea fată. A sosit momentul să o faci să tacă, dragul meu maistru.

— Cu bancnote, desigur, scrâşni Domingo.

— Vezi un alt mijloc?

— Cât?

Vremea se încălzea. Soarele apăruse în spatele crestei stâncoase, plutind pe un pat de nori. Requena îşi spuse că ar fi dus o viaţă fericită fără neliniştea continuă care îl rodea.

Şantajul fetei, orchestrat magistral de doctor, îl dezgusta, dar, în fond, nu îi acorda importanţă. Asta era viaţa.

— Deci, cât?

— Este cam lacomă.

— Cât?

— Cincizeci!

— Dumneata i-ai sugerat această sumă?

Doctorul tresări, vru să se uite în ochii interlocutorului său şi ridică din umeri.

— Asta crezi despre mine, Requena?

— Cred!

— În acest caz... Descurcă-te singur cu domnişoara!

Făcu cale-ntoarsă, arborând o demnitate fără cusur.

— Ei bine, spuse maistrul, o să-ţi trimit banii mâine, să te saturi, tu şi cu prostituata ta!

Părăsindu-şi interlocutorul, se întoarse în casă.

Cina era servită. Consuelo îl aştepta la masă, aşezată în faţa tacâmurilor ei. Tânăra femeie abia dacă îi adresă o privire; dar această situaţie data dinainte de a-l fi întâlnit pe Santos. Fusese întotdeauna tăcută, chiar şi atunci când se prostitua la

Tujuy. Privirea ei limpede ascundea parcă un mister care îi tulburase liniştea. Un mister pe care nu îl descoperise niciodată şi care îl neliniştea şi captiva în acelaşi timp.

Un mister pe care nu îl înţelegea, deoarece Domingo şi Consuelo nu erau făcuţi din acelaşi aluat. El era un om de acţiune, o fiinţă puternică, calculată, încăpăţânată, crudă. Ea era o femeie melancolică şi pasională, care desprindea mii de înţelesuri din liniştea cea mai profundă.

Începură să mănânce, faţă în faţă, fără poftă. Nu le era foame.

De-a lungul anilor, maistrul sperase că ea va deveni o soţie ca toate celelalte. Acum ştia că acest lucru nu se va întâmpla şi fiecare zi a vieţii sale era agitată din această cauză.

Din când în când, ridica privirea din farfurie pentru a se uita ţintă la ea. Privirea sa intensă nu o impresiona însă pe Consuelo. Îndeosebi acest lucru îl descumpănea pe Domingo. Ea era singura fiinţă de pe lume care nu se temea de el. Mai mult decât dragostea lui călcată în picioare, această certitudine îl neliniştea.

— La ce te gândeşti? mârâi el deodată.

Consuelo se trezi din reverie, dădu cu ochii de soţul ei şi pe faţă i se desenă un rictus nemulţumit. Se gândea la Santos, la marea pe care băiatul nu o văzuse niciodată şi ale cărei taine i le va arăta ea.

Se gândea la pieptul tânărului miner, acoperit de peri fini. Se gândea la un viitor iminent pe care îl înfrumuseţa cu un subiectivism tot mai accentuat.

Până atunci avusese parte de toate: atât de decădere, cât şi de mântuire. Copilăria ei nefericită de la periferia oraşului plin de praf o marcase atât de adânc, încât viaţa i se păruse mereu nesigură, imposibilă. Dar acum ştia că totul era posibil, cu condiţia să înceapă cu începutul, adică cu dragostea...

— Răspunde!

Omul lovi cu pumnul în masă. Farfuriile se cutremurară.

Îl vedea înroşindu-se de furie. Venise timpul să plece.

— Nu mă gândeam la nimic, spuse ea.

— Minţi, Consuelo!

— Nu mă gândeam, visam, rectifică tânăra femeie.

Visa! Bărbatul ameţea doar la gândul ce ar fi putut însemna aceasta în afara orelor de somn.

— Ce visai?

— Visam marea. Este atât de frumoasă!

Requena renunţă să mai continue discuţia, ştiind prea bine că, cu cât insista, cu atât femeia îi scăpa. Asemenea unui pumn de nisip ce se scurge printre degete. Îşi turnă un pahar de whisky şi îl goli dintr-o înghiţitură, fără a-l îndoi cu apă. Într-o bună zi, pentru a rezista, se va apuca şi el să bea trotil, ca ceilalţi oameni. Singurul remediu al urâtului era doar trotilul.

Servitorul se năpusti brusc în bungalow. El, de obicei atât de respectuos şi de discret, părea în culmea surescitării.

— Ce este, Tejero? mormăi maistrul.

— Stăpâne! Stăpâne, se bâlbâi servitorul, ceva nemaipomenit.

— Vorbeşte odată, idiotule!

— Unul dintre catâri s-a întors...

Maistrul lăsă paharul pe masă cu un gest sec. Era palid. Consuelo închise ochii. Anunţul i se păru groaznic, fără să ştie de ce.

— Unul dintre catârii mei! repetă Requena.

Se ridică şi îl apucă pe servitor de braţ.

— E...singur?

Celălalt scutură din cap.

— Nu, domnule, e înspăimântător...

Requena zâmbi uşurat, fericit. Aşadar Oruro nu îl trădase.

Ieşi pe terasă. Câţiva mineri stăteau încremeniţi pe marginea drumului. Requena se apropie de ei şi zări animalul.

Catârul cobora panta cu paşi mici. Cadavrul atârna pe o parte a animalului şi acesta îşi ţinea cu greu echilibrul. Era acoperit de sânge, de praf şi de muşte. Pe pieptul său se vedea o rană supurândă. Cadavrul, învelit într-un poncho sfâşiat de mărăcini şi de ghearele vulturilor, mirosea pestilenţial încă de la intrarea în Chimihuaca. Osul piciorului secţionat era îndreptat spre case ca o mitralieră. Grupul avea ceva teribil şi măreţ în acelaşi timp.

Minerii tăcuţi se arătară în pragul caselor. Unii îşi făceau o cruce timidă, dar cei mai mulţi dintre ei erau prea înspăimântaţi pentru a se mai gândi la Dumnezeu într-un asemenea moment.

*

Văzu grajdul, mai jos de casa maistrului. Grajdul umbros la care visa de atâta timp, de atâtea zile petrecute în soare. Simţea deja mirosul fânului şi al celuilalt catâr. Se simţea sfârşit, pentru că sosise în fine la capătul interminabilei şi halucinantei sale călătorii.

Încă puţin şi va scăpa de groaznica povară. Încă douăzeci de paşi, şi va ajunge la umbră, pe paie proaspete, va bea apă, va mânca din belşug ovăz...

*

Catârul coborî panta şi păşi pe drumul încins din

Chimihuaca. Copitele sale sfâşiate făceau zgomotul penibil al unui orologiu pe cale să se oprească. Se opri şi el, îl recunoscu pe stăpânul său, care stătea în faţa casei, cu mâinile în şolduri, într-o atitudine familiară; ar fi vrut să necheze de bucurie, dar se auzi doar un sunet ridicol, asemănător cu un strănut. Mai făcu un pas, apoi încă doi.

Se afla acum pe bătătura casei sale; *ajunsese*!

Se dădură cu toţii înapoi, din cauza mirosului. Toţi, în afară de Requena. Cu privirea ţintă, contempla corpul mutilat, descompus, răvăşit al lui Santos. În locul liniştii sufleteşti pe care o aştepta de atâta timp, nu simţi decât ură pentru mort. O ură cum nu mai simţise pentru nimeni. Era gelos. *Gelos pe un cadavru!*

Întoarse în cele din urmă capul, o zări pe soţia lui pe verandă, stând nemişcată ca o statuie. Faţa ei era lividă, scoţându-i în evidenţă ochii mari, disperaţi.

Maistrul o chemă:

— Vino aici, Consuelo!

Ea nu se mişcă. Bărbatul înţelese că nu servea la nimic s-o cheme. Oricum nu ar fi venit. Atunci se duse după ea.

O apucă de încheietura mâinii şi vru să o tragă după el, dar ea se încordă.

— Ba da, spuse Domingo. O să vii, frumoaso! O să vii să-l vezi! O să vii să-l dezlegi! îţi sunt dator cu asta...

Puţin îi păsa de privirile care erau aţintite asupra lor. În mijlocul terasei, stând nemişcat pe bătătura colorată în roşu de asfinţit, catârul aştepta să fie eliberat de povară. Requena înlănţui mijlocul soţiei sale cu braţul lui puternic şi o luă pe sus. O duse până la catâr, fără nici un efort. Femeii i se făcu rău şi vru să scape din strânsoarea maistrului, dar acesta o ţinea bine.

— Tu îl vei dezlega, micuţa mea! scrâşni Requena. Tu şi nimeni altcineva!

În timp ce o ţinea, scoase din buzunar un cuţit, îl desfăcu cu dinţii şi întinse mânerul acestuia spre Consuelo.

— Hai, dă-i drumul!

Ea făcu semn din cap că nu şi îşi duse o mână la gură.

— Taie legăturile, Consuelo! Repede! E treaba ta, micuţa mea!

Îi vârî cu forţa mânerul cuţitului în mână. Degetele tinerei femei se crispară pe suprafaţa netedă. Pentru o clipă, se gândi să îl lovească pe soţul ei, dar simţi că nu avea forţa necesară. Tremura din toate fibrele, de dezgust şi de durere.

— Taie legăturile, Consuelo, sau te ucid pe loc!

Îi dădu drumul. De această dată, nu mai încercă să fugă. Întinse o mână tremurătoare spre funia care lega cadavrul de catâr. Câteva muşte deranjate de atacul inoportun zburară bâzâind furioase.

— Taie, Consuelo! Taie!

Lama se interpuse între legături şi burta animalului.

Catârul fremătă de bucurie. Funiile întinse se rupseră una după alta. Brusc, cadavrul eliberat căzu pe sol cu un zgomot surd, flasc. Toate muştele îşi luară zborul.

— Trage poncho-ul! ordonă maistrul.

Bărbatul nu mai simţea groaznicul miros. Dorinţa de răzbunare îi anihilase toate simţurile. Nu mai trăia decât prin şi pentru răzbunare.

— Trage poncho-ul!

— Te rog, imploră Consuelo.

— Trage poncho-ul!

Femeia speră că va leşina în faţa grozăviei. Dar realitatea rămase aceeaşi, implacabilă.

Se ghemui, tăie şireturile care legau ţesătura uşoară, din lână de lama, de cadavru.

— Trage poncho-ul acum! Şi admiră-ţi drăguţul cel chipeş, micuţa mea! Să vezi cât este de seducător!

Mâna tandră a femeii apucă pânza moale. Pentru o clipă, se lăsă o linişte mormântală, apăsătoare. Şi, brusc, izbucni un râs demenţial, vibrant, intens.

Maistrul privea înmărmurit de uimire cadavrul lui Oruro. Nu-i venea să-şi creadă ochilor. Trebuia să fie o greşeală.

Consuelo râdea, râdea, fără să se mai oprească.

Oruro ţinea între dinţi teancul de bancnote rupte pe jumătate pe care i le dăduse Requena. Pe pieptul său era prinsă cu un ac o batistă. Şi, pe batistă, erau trasate neîndemânatic câteva cuvinte.

Maistrul citi:

Domnule maistru,

Să nu mai lăsaţi niciodată un revolver pe mâna unui chior. Iată ce se poate întâmpla!

Santos Tobija

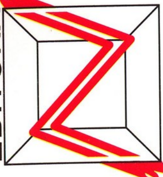
Consuelo se opri din râs şi se ridică. Prin faţa ochilor îi trecu imaginea mării albastre, cu nisipul auriu, pieptul fremătând al lui Santos.

Catârul tropăia uşor, aşteptând să fie dus în sfârşit în grajd. Stăpânul său îl privi morocănos pe acest mesager al nenorocirii. Deodată, îşi dădu seama că din cauza lui va începe să bea şi el trotil.

Atunci scoase de la centură revolverul, trase un glonţ în urechea catârului şi se întoarse în casă plângând.

{1} Mate - arbust din America de Sud, din ale cărui frunze se extrage o infuzie diuretică; sinonim - ceaiul iezuiţilor (n.trad.).

{2} Drept de cuisaj - dreptul feudalului de a petrece cu soţia aserviţilor săi noaptea nunţii acesteia (n.trad.).

SERIE NOUĂ

ENIGMA Z

Viaţa, aparent calmă, a unei localităţi miniere de la poalele Anzilor Cordilieri, unde îşi desfăşoară activitatea o comunitate abrutizată de muncă şi de băutură, capătă dintr-o dată noi dimensiuni prin apariţia tânărului Santos Tobija; acesta se îndrăgosteşte de soţia patronului său, o femeie deosebit de frumoasă dar care în tinereţe fusese prostituată.

Povestea lor de iubire desfăşurându-se într-un mediu atât de ostil, dezlănţuie un torent de pasiuni şi resentimente care conduc în cele din urmă la crimă.

Cu o excelentă tehnică a dozajului elementelor de suspans, a detaliului psihologic, autorul zugrăveşte o lume misterioasă, imprevizibilă.

EDITURA Z EDITURA Z EDITURA Z

ISBN 973-9127-38-9

Lei 10 000